

F W B

A N N O

1 6 6 0

Handwritten text on the spine edge, partially obscured.

174887

10/11

W. Nr. 3. 95.

Crocina

mit Mandeln (Käse)
vom 2-20/11-23) hier Weiblich.
im Landgrafen Buch für Hessen-Cassel
3. Cass. Kirche Buch.

L. IV. 44.

24
IVCVNDVS CONGRESSVS

seu

EPISTOLÆ

ANNO M.DC.L. IVBILEO

SCRIPTÆ ET AD AVTOGRA-
PHVM ROMANVM RECVSÆ.

I. ACATHOLICA

A LVTHERANO MAGISTRO CALIXTO.

II. CATHOLICA

AB ILLVSTRI, GENEROSO AC NOBILISSIMO VIRO

D. CHRISTOPHORO RANZOVIO

EX HOLSATIAE NOBILITATE ROMA E

ad fidem Catholicam ex Lutherana Sectâ eodem Anno
prudentissimè converso,

*Accedit Cautio brevis Theologi Romani circa easdem litteras, & In-
diculus Patrum excerptorum ex seculis puris, qui Romanam Ecclesi-
am agnoverunt esse Apostolicam, & Magistram Ecclesi-
arum, & velut præfationis loco epistola tertia
cujusdam ad D. Constantinum*

*Münich bibliopolam Co-
loniensem.*

MOGUNTIAE, M.DC.LII.

S. CALIXTI I. PAPÆ, ET MARTYRIS
sententia irrefragabilis lata sæculo puræ doctrinæ,
nempe III. aduersus Calixtum Magistrum Helm-
stadiensem æquivocum, malè de Romana Ecclesia
scripturum sæculo impuro, nempe XVII.

N^{Nulli dubium est} (ait. S. Martyr. Ep. ad Benedictum)
*quod Apostolica Ecclesia sit Omnium Ecclesiarum Mater, à
cujus vobis regulis nullatenus conuenit deviare. Et sicut Dei fili-
us venit facere voluntatem Patris, sic & vos voluntatem Matris,
qua est Ecclesia, cuius caput, ut prædictum est, Romana ex-
istit Ecclesia.* Ita S. Calixtus sæculo puro, contra
profanum Calixtum in seculo impuro, Martyr con-
tra Ludi-Magistrum, & Papa aduersus Laicum, cum
Doctoribus Ecclesiæ cæteris per singula pura sæcula
digestis, contra quorum authoritatem si Calixtus
Helmstadiensis audet stare, certè fortiter perfrictæ
est frontis.

EPI-

EPISTOLA FAMILIARIS, QUAM MOLSE-
hemio ad D. Constantinum Münich bibliopolam Co-
loniensem theologus quidam catholicus misit, qui ta-
men literarum Ranzovij, & Calixti autographa Roma-
na non habuit, quæ nos hîc recusa damus. Ea epistola
continet quædam annotamenta in Calixtinam, quæ
quod lectu sint per digna, prælo simul subijcienda pu-
tavimus.

*Larissime D. Mitto V. D. binas literas, Acatholicã, & Catho-
licam, quas typo dignas iudico, quod ex utriusque eluceat a-
nimi genius tam diversus, quam ipsa religio sribentium di-
versa fuit. Me earum lectio ita affecit, ut ter quaterque
lectas relegere libuerit, ita factum est ut inter legendum quæ-
dam nota verim non indigna sciri ab eo, qui easdem leget: sin-
cerissimam tamen lectionem autographi non ausim polliceri, cum studiosi ex Col-
legio Germanico manu sint descripta, & divinare aliquot locis opus fuerit.
Sed ad rem.*

1. Generosus D. Ranzovius vocat Calixtum in sua quidem Epistola Doct.
& Optimum Virum, sed is Titulus est Humanitatis Ranzoviana, non meri-
ti Calixtini, quod tam exile est, ut Index Expurgatorius Librorum eum dari
vetet Acatholico, & si datus sit expungi. Et sanè Calixtus tota epistola sua,
se se istis titulis indignum esse palam ostendit, ut videbis.

2. Observo, amorem, quem Calixtus præfert erga personam Gen. D. Ran-
zovii, optimè promeruisse Ranzovium, quando quidem Religionis vera in-
quirenda studio eò profectus est, quò alii multi solent gratia vanitatis abire:
imò accepta luce sancta Religionis illustri epistola suam Magistrum instruxit

)? (2

ad vitam

ad vitam eternam, qui olim discipulus à Calixto hauserat doctrinas pertinen-
tes ad vitam temporalem. Itaque spes Calixti concepta de D. Ranzovio non est
delusa, sed supra mensuram impleta, cum repetitum est in utroque evidenter il-
lud: πολλοὶ Μανιχαὶ κείνουες τῶν διδασκαλῶν; & ex sua disciplina Calixtus
vidit prodire novum Augustinum, quem frustra conatur retinere in errore suo,
cum videret egrediens Ranzovius, melius esse sibi, si transiret à parte Lutheri,
quomodo melius erat Augustino transire à secta Manichæi.

3. Iubilæum Catholica Ecclesiæ Romanæ Ranzovius oculatus rectis bene
laudat, contra mendacia Prædicantium, qui id nunquam inspexerunt. Deside-
rabunt tamen Acatholici eius Antiquitatem, quam Calixtus confidenter ne-
gat. Ranzovius supponit ab aliis probatam, & rectè. Obiter tamen sugge-
o, mi Constantine, duo minuta, quibus potes confundere Iubilæarium Hereticum ne-
gantem Iubilæi Catholici vetustatem, 350. non minus annorum, & nuper
magnificè celebrantem Iubilæum Lutheranum nullius anni. En id est minutum
unum ad hominem, alterum ad rem ipsam. Calixte vis scire Iubilæi Catholi-
ci vetustatem? Audi. Primus qui Iubilæum Christianum celebrandum in vexit,
est Christus Iesus D. N. Luc. 4. cum in Synagoga legens ex Isaiæ cap. 61. locum, de
Iubilæo Christiano per Prophetam prædicto, dixit id in audientium tunc auri-
bus impletum. Audis Calixte promulgationem? Lege textum Bibliæ, & ei-
iunge Chronicon Eusebianum, circa Annum Domini. 300. conscriptum ante
1300. annos, in eo Calixtus palam videbit ad Annum Christi XXX. notatum
Iubilæum, quod à S. Luca cap. 4. insinuat. Et si Calixtus hæreticari velit, &
tenebras quarere, Pontacus in notis ad Eusebium ei lucernam ex SS. PP. præbe-
bit talem: Non caret singulari mysterio trigésimum annum Christi
esse ultimum annum Iubilæi Octogésimi (nempe Iudaici) quo clangore
tubarum celebratur solennia, & remissio debitorum, & libertas
servorum. Nam XXX. anno Christus ipse caelestis tubæ caput prædi-
care REMISSIONEM PECCATORVM, & perficere, quod præ-
dixerat Isaias cap. 61. Spiritus Domini super me &c. Hac talia leget Ca-
lixte senex, qui neglexit ea legere iuvenis. Ad hæc leget Calixtus, & qui vis
Novator negans vetustatem Iubilæi Christiani, quasi ante 350. annos non audi-
ti, leget, inquam, Aratorem Iubdiacorū Rom. Eccl. in Actis Apostolorū lib. 2. ex-
ponentē illud, quod 50000. numerū pretium fuerint libræ ad Apostolos per pæ-
nitentes allati, & exusti. Inveniet sane Aratorem iam suo sæculo sexto post Chri-
stum.

stum ante mille annos sciuisse, quod hi Apostolorum pœnitentes, per Apostolo-
 rum indulgentiam consecuti sint Iubilæum Christianum, id quod in vet. lege
 fuerat præfiguratum Iubilæo Iudaico. O Calixte! optime & doctissime scilicet,
 vel ista nesciebas, cum scribebas quod ante 350. annos non esset auditum Iubila-
 um, vel probe sciebas? si nesciebas, certè non es doctissimus, vel sciebas & dissi-
 mulabas? & hoc casu non es certe Vir optimus. Sed & ipse Bonifacius VIII. Vir
 Optimus instruxisset calumniatorem, si Bonifacii Bullam inspexisset, ut debe-
 bat Doctor, siquidem contra malum Calixtum, iniuriosè & calumniosè tractan-
 tem mortuos in Domino, Bonifacius in Bulla sua de Iubilæo palam testatur, ante
 sue Bullæ editionem usitatum fuisse Iubilæum centesimis quibusque annis. Idem
 testatur Iacobus Cardinalis S. Gregorii, qui tempore Bonifacii scribebat de Iubi-
 læo, ait enim populos Romam sine indictione Iubilæi venisse cateruam, & Iu-
 bilæum, more maiorum centesimis quibusque annis dari solitum, incredibili af-
 fluxu, & compressione Roma esse quasitum. Vide mi Constantine, quomodo CA-
 LIXTINI oculi CALIGENT in meridiana luce, qui lucem internam gratia di-
 vina arrogantiâ iudicii sui perdidērunt, ut videntes non videant, in libris
 ad eò crasse depicta; sit athen libris operam dent, & non magis liberis, quibus
 Lucas Holstenius sacerdos, & Iesuita, aliique propter Regnum Calorum se san-
 ctitatis abdicantes copiosè lucrantur tempus, quo ista legant, & mediten-
 tur, quæ superciliosi Prædicantes, & spiritu arrogantis erroris inflati videre vel
 nolunt, vel nō possunt. Si igitur Bonifacii VIII. tempore, ante 350. scilicet annos,
 Antiquorum fida habebat relatio (ut fatetur Bonifacius VIII. in Bulla
 sua) quod accedentibus ad venerabilem Basilicam Principis Apo-
 stolorum de Vrbe magna sunt concessæ REMISSIONES, ET IN-
 DVLGENTIÆ PECCATORVM, quomodo malus, imò iam
 pessimus Calixtus audeat asserere ante 350. Iubilæum esse inauditum? pudeat Do-
 ctorem Vniuersitatis ita delirare, & legat in Bibliot. Patrum Veterum Tomo.
 13. antedictum, oculatumque temporis Bonifaciani testem Iacobum Cardina-
 lem S. Gregorii de Iubilæo illo, quod Bonifacius VIII. confirmavit scripto, cum
 antea esset in praxi & usue. Legat & Rutilium Benzouum de Anno sancti Iu-
 bilæi, maxime lib. 3. cap. 5. ut discat Iubilæi Catholico-Romani antiquitatem
 Apostolicam, quamquam vix ex his paucis plene discere potest, si ei non desit
 Christiana humilitas, quæ ubi ignorat, interrogare Doctores cum Christo duo-
 deni non erubescit.

Plura eiusmodi habeo in Calixti epistola emendanda, sed ipsam terminus charta scripturam terminare compellit, erit apud vos fortasse, qui scabiem eius lexivio copiosiore lavet, mihi hominem sapientem apud semetipsum, & extollentem supra id quod est, vel dicitur Deus, sacris est aspersisse gutta, & Acteonem fecisse cervum, dilacerandum utique à suis symmystis predicantibus, cum videbunt, & audiant Calixtum docentem, nullibi nisi in Holsatia, & duabus praefecturis Brunsvicensis Ducatus esse puram Christi Ecclesiam, quanquam & ibi illam Ecclesiam puram fateatur à pietate in Deum plane esse nudam, sive impiam, verbo, nullibi esse Ecclesiam, qualem suo in capite confinxit. Vale mi Constantine ex Molsheimio die S. Calixti sacro, cujus sententiam de Ecclesia Romana non invideliter, si has Epistolas edideris, praefiges, sperabisque te non absimiles Ranzovianis literis editurum plures, etiam ab ipsomet Calixti Helmstad. filio, nam is (ut Allatius celebris vir Roma hoc anno 22. Septemb. scribit) Roma Florentiam discessit, dubius de religione Lutherana, postquam doctus est, aliter habere rem Catholicam, atque ipse doctus erat à suo parente: Deo gratias.

Tuus ex animo

G. L.

PP. ET

PATRES, ET DOCTORES AGNOSCENTES
Romanam Ecclesiam esse Apostolicam, & Ecclesiarum omnium
matrem, caput primum, Magistram &c.

I. Sæculo S. Clemens Rom. epist. 1. S. Dionisius Areop. de Divin.
Nominibus cap. 3. S. Ignatius Mart. Epist. ad Rom. S. Anacle-
tus epist. 3.

II. Sæculo S. Sixtus primus Epist. 2. Decretali. S. Pius I. epist. 1. ad
diversos. S. Eleutherius PP. & M. epist. ad Gall. Episcopos. S. Victor
epist. ad Theophil. Alexand. S. Irenæus lib. 3. advers. Hæres. cap. 1. & 3.
S. Theophil. Antiochenus Patriarcha lib. 2. Allegoriarum in Evang. S.
Marci. Clemens Alexandr. in lib. Hypotyposeon, ut est apud Euseb.
lib. 6. cap. 11.

III. Sæculo S. Hippolytus in oratione de consumat. Mundi. Ca-
lixthus 1. in epist. ad Benedict. S. Antherus PP. & Mart epist. ad Episc.
Bæticæ & Tolos. S. Lucius PP. & Mart. ad Episcopos Galliæ. S. Sixtus
II. epist. 1. ad Gratum. S. Felix P. epist. 1. ad benignum. S. Cyprianus
Episc. & Mart. epist. 40. de quinque presb. Schismat. & epist. 55. ad Cor-
nel. PP. de Fortunato & Felicissimo, vel contra Hæreticos. epist. 76.
ad Ianuarium. Lib. de Exhort. ad Martyr. cap. 11. epist. 52. ad Antoni-
anum de Corn. & Novatiano. Epist. 45. ad Cornel. de Polycarpo. Euseb.
Alex. homil. de Resurrectione Zeno. Veronens. serm. de Circumcis.
Marcellus PP. 1. ep. 1. ad Episc. Hisp.

IV. Sæculo Concilium Nicenum juxta Translat. Codicis Arabi-
ci Canon. 39. Athanas. epist. ad Marcum PP. Item epist. ad S. Felicem
nomine suo, & omnium Ægypti, Thebaidis, & Lybiæ Episcoporum.
S. Hilarius in Psalm. 131. & Can. 16. in Matth. S. Basil. Magn. ad 2. cap.
Isaiæ, & 2. libro. contra Eunomium. S. Cyrill. Hierosol. Catechesi 2.
S. Gregor. Nazianz. orat. 7. & 26. S. Epiphani. hæres. 51. S. Ambrosius
in 24. Lucæ & serm. 11. de Mirab. serm. 47. de Fide ad Petrum, serm.
68. & 132. lib. 3. de sacr. cap. 1. Item orat. de obitu fratris sui Satyri. & e-
pist. 78. ad Theoph. Alex. & ep. 81. ad Siricium PP. Optatus Milevit.
Episc.

Epist. lib. 2. contra Parmenianum. S. Hieron. in 16. Matth. in 2. cap. ad Galat. epist. 89. ad S. August. epist. 8. ad Demetriadem. 16. ad Principium. 57. ad Damasum. S. Chrysoft. hom. 42. ad pop. Antioch. & homil. 32. in epistolam ad Rom.

V. Saeculo S. Augustinus lib. 2. contra Petilianum cap. 51. & lib. 7. contra Iulian. cap. 2. ep. 165. ad Generos. in psalmos. contra partem Donati. ep. 162. ad Glor. ep. 92. ad Innocent. 1. &c. Vincent. Lirin. in commonitorio. Victor V. ticensis lib. 2. persec. Wandal. post. medium S. Leo. serm. 81. ad Diosc. Alex. &c. plurimi PP. & Concilia: *Talibus*, ut iat Augustinus lib. 2. contra Iulianum cap. ult. *post Apostolos SANCTA ECCLESIA PLANTATORIBVS, RIGATORIBVS, PASTORIBVS, NVTRITORIBVS CREVIT. Hos Doctores*, vocat idem Sanctos, egregios, memorabiles Catholicae Veritatis propugnatores, qui ingenti in Domino gloria claruerunt. Meminit autem Glori. S. Irenaei. Cypriani, Olympii, Hilarii, Gre. Nazianzeni. Chrysoft. Innocentii, Ambrosii, Basili &c. Quod (hi) invenerunt in Ecclesia tenuerunt, quod didicerunt docuerunt, quod a Patribus acceperunt, filiis tradiderunt. Nondum apud istos Iudices aliquid agebamus, & apud eos acta est causa nostra, nec nos nec vos eis noti eramus, & eorum pro nobis latas contra vos sententias recitamus. Nondum vobiscum certabamus & eis pronunciantibus vicimus.

GEOR-

I
GEORGII CALIXTI PROFESSORIS
Helmstadiensis, A catholica Epistola.

Ad Generosum & Nobilissimum

CHRISTOPHORVM RANZOVIVM &c.

Salutem ab auctore salutis.

CENEROSE Vir, domine, & amice longè carissime, quoties huc
venerunt, qui ex Italia redirent, toties de te sciscitatus sum. Fecit e-
nim tuum pietatis, virtutis, & eruditionis studium, cujus hic luctu-
lenta specimina edidisti, ut te in oculis geram, & de incolumitate
tua sollicitus sim; certa spe nixus, te communi nostræ patriæ magno
ornamento insignique emolumento brevi fore. Ut autem fieri solet, alij de te ni-
hil referre poterant, alij nunciabant te Romæ degere, & familiaritatem contra-
xisse cum Henrico Julio Blumio, nostræ olim disciplinæ alumno. Cujus rei cer-
tiores nos faciebat haud ita pridem Franciscus Henricus V Vitzendorpius, patri-
tius Luneburgensis, nisi mihi memoria imponit, cui jam senescens, quod talia atti-
net, non semper possum fidere. Sed nuper etiam non nemo hac transivit, qui me
quidem alloquutus non fuit, nec mihi innotuit, sed aliis narravit, te admodum fa-
miliarem factum Luca Holstenio, & nonnullis Iesuitis, qui multoties tibi ser-
pulos iniicerent, & dubia moverent, ut propemodum inciperes vacillare, & reli-
gionem pontificiam reformatæ anteferre. Venit id ipsum ad aures nostri Vossii,
ejusque animum vehementer perculit, ut ad me quoque deferret. Commovebar
equidem, fateor, aliquantulum: sed cum me recolligerem, & prudentiam, vimque
ingenij tui expendere, & Vossium bono animo esse jussi, & ipse fui; non ignarus,
quanta illa tibi divinitus concessa, & quàm frequenter fallant, & plane infidi nū-
cij sint rumores. Non potes ignorare, inter omnes partes, in quas hodie, pro he-
lor, scinditur populus Christianus, Pontificiam plurimis superstitionibus, corru-
ptelis, figmentis, & novitatibus scatere: inter quas etiam est, qui hodie celebratur
jubileus, antea apud Christianos inauditus, & demum ante annos CCCLà Boni-
facio IIX

facio. IIX. homine improbo institutus. Quamquam hoc malorum minimum videri possit, si cum dictatibus Hildebrandicis aliquanto antiquioribus comparetur. Qui Pontificijs se iungit, cogitur se separare ab omnibus alijs Christianis, qui sunt per totum orbem terrarum; & quidem ob causas aliquando non admodum graues. Cogitur enim anathema illis dicere, qui Purgatorium non admittunt, qui septenarium numerum Sacramentorum in dubium vocant, qui baptismum Ioannis & Christi eundem fuisse non fatentur. Iam quod attinet primatum Pontificis de iure diuino, eiusque infallibilitatem, mutilationem Eucharistiæ, & Missæ sine cõmunicantibus, hæc talia sunt, vt à Christianis Græcis, Lutheranis, & Calvinianis, quemadmodum appellamus, reijciantur: licet ipsi propter eiusmodi reiectionem siue improbationem à Pontificijs anathemate feriantur. Græca Ecclesia sicut sub iugo tyrannico gemit, & dira seruitute premitur, ita paulatim ignorantia quadam opprimitur, & necessaria ad iudicium de doctrinis controuersis ferendum eruditione destituitur. Calviniana hinc magnam maculam contrahit, quod contra disertam Seruatoris adsertionem corporis sanguinisque Dominici in sancta Eucharistia præsentiam inficiatur. Lutherana, quæ dogmati vbiuitatis inhærescit, vix minorem, dum hunc satis crassum errorem tuetur & obtrudit. Mi nobilissime Ranzoui, ausum affirmare, vix alibi ecclesiam inueniri melius comparatam, quàm in nostra patria, & hic in Ducatu Brunsvicensi, ditionis VVulfebutelicæ, & Calenbergicæ. Exulant enim inde non modo superstitiones, & corruptelæ pontificiæ, sed etiam Calvinismus, qui præsentiam in Eucharistia negat, & illaudabile dogma vbiuitatis. Contra incertiam quoque in Academia pugnamus, quantum possumus, & optimæ eruditionis studia alias fugientia retinere cupimus, & stabilire. Scis etiam pro pietatis, & sanctimonix studio nos satagere, & quod doceamus absque eo gratiam Dei, & salutem firmam, & indubitaram subsistere non posse. Superamur tamen fateor, quod seueritatem disciplinæ ecclesiasticæ ad pietatem omnino facientis attinet, à Fratibus Boemicæ confessionis. Cæterum tuo consilio, & prudentia, & auctoritate in patria nostra, quæ adhuc desiderari possint, aut emendari postulent, aliquando suppletum, & correctum iri spem omninò certam concepi. Quæ ne fruster, facis Deus Optimus Maximus, tibi que inspiret, quæ huc faciant, & ad illustrandum diuinam gloriam, & promouenda patriæ ecclesiæ, rei que publicæ emolumenta. Si quis autem serupulus iniectus, ei quæso locum concedere noli, & si forte remouere totum nondum possis, ita tuum iter institue, vt in reditu nos inuisas: nullus enim dubito, per auxilium diuinum, & mutuam nostram collationem facillè sublatum iri. Bene vale, & age feliciter nostri memor, quemadmodum nos tui. Ex Academia Iulia VI. Maij. CIOICL.

Generositati tuæ addictissimus

GEORGIUS CALIXTUS.

CATHOLICA

Illustris, Generosi ac Nobilissimi Viri ac Domini

D. CHRISTOPHORI RANTZOVII
EPISTOLA

RESPONSORIA AD GEORGH CALIXTI PROFESSORIS
Helmstadenſis dehortatoriam à Fide Catholica.

ARGUMENTVM.

SVI AD ECCLESIAM CATHOLICAM ACCESSVS

*Rationes aliquot, quatenus dehortatoria expoſcebat,
exponit.*

CLARISSIMO DOCTISSIMO QVE VIRO

GEORGIO CALIXTO
CHRISTOPHORVS RANTZOVIVS

Sal. plur. dicit, vovetque aeternam.

LITERAS tuas vi. Maij datas, doctissime idēq; optime Calixte, plane quales sperabam accepi, nēpe modestiæ & humanitatis, tum vero officiosi erga me affectus plenas. Indicant illę, itidem vt aliæ sub idem tempus ex patria perlatae, quam solliciti mea de re fuerint homines sui omnium incuriosissimi: qui cum nihil Romæ spectatu dignum putent præter publicorum operum moles, & prisca splendoris indices parietinas; nec nisi cum stabularijs, lapidatoribus, & saltatoribus plerique versentur, me viros pios doctosque frequentantem, quibus hæc urbs abundat, in fidei catholiciæ veritatem inquirere ægreferunt. Sed illi de se viderint: ego quidem pro eo quo teneor æternæ felicitatis desiderio, studii humani curiositatē nusquam melius exerceri credo, quam in negotio salutis;

A 2

quæ

4 EPISTOLA CATHOLICA.

quæ extra unam veramque Christi ecclesiam sperari nullo modo potest. Proinde cum hæc præcipua Italicæ profectiois causa mihi fuerit, sedulo hic disquirendū mihi existimavi de religionis capitibus, quæ septentrionem infelici schismate separant à Romana cæteraque catholica ecclesia. Eamque ad rem per opportuna mihi accidit amicitia Lucæ Holstenij, sacerdotis catholici ex Transalbanda nostra; viri & eruditione & humanitate singulari, & in SS. Patrum & Conciliorum lectione versatissimi. In eo præcipue me delectavit, quod ab omni sophistica futilitate & logomachia abhorreat; quippe quæ veritatem Catholicam luce meridiana clariorem, obfuscare tantum tenebrisque involui existimat. Eius consilio in discernendis fidei controversiis regulam Vincentij Lirinensis, quem tua commendatione nosse & amare ceperam, adhibui; scilicet, divinæ legis auctoritatem, & Ecclesiæ catholicæ traditionem: ita ut verum & indubitatum crederem quicquid sacra scriptura docet, dummodo interpretationis ejus linea secundum ecclesiastici & catholici sensus normam dirigatur; non juxta peculiarem cujuscunque demum veteris aut novæ sectæ opinionem detorqueatur.

Hujus regulæ ductu dubitare non potui, quin ea certissima sacræ scripturæ mens esset, & vera ac genuina ecclesiæ catholicæ doctrina, quam proxime ab Apostolis acceptam probatissimi primorum quinque sæculorum Patres, & quatuor Concilia generalia, quatuor evangelij antiquorum judicio comparanda, tradiderunt: tum etiam quæ supparet iisdem temporibus historiæ ecclesiasticæ auctores scripto nobis consignatum unanimi consensu reliquerunt: nec aliunde primitivæ Ecclesiæ sensum clarius certiusque erui posse existimavi. Ita ut, quæcumque primis istis sæculis in dogmatibus fidei, ecclesiæ sacramentis, eorumque usu & ritibus; tum etiam in politica & disciplina publica, ubique, semper, & ab omnibus credita, probata, & usitata fuisse certo sciam, ea pro veris, & catholicis dogmatibus, sacramentis, ritibus, legibusque ecclesiasticis amplectar & teneam. E contra eos, qui vel olim publicam istam universæ ecclesiæ doctrinam pervicaciter negarunt, adulterarunt, impugnarunt; vel hoc tempore, veterum quorundam exemplo, negant aut impugnant, ideoque Ecclesiæ communionem deserunt, hæreticos, schismaticos, novatores, & Ecclesiæ perturbatores fuisse, atque etiam nunc esse pronunciare non verear.

Quocirca primum ac præcipuū hujus disquisitionis caput esse duxi, ut in ipsius Ecclesiæ nomen, naturam, & notas, sive attributa sedulo inquirerem, quæ secundum Apostolum, *domus Dei est, columna & firmamentum veritatis*: & juxta fidei symbolum, *una sancta, Catholica, & Apostolica* credi debet. Principio enim nisi una sit, Ecclesia esse nequaquam potest. Cum enim corpus sit Christi capitis sui; unius autem capitis non nisi corpus unum esse possit, unam tantum, quacumque diffunditur, Ecclesiam esse necesse est. Ea autem unitas unius ejusdemque fidei veritate,

CORUM

EPISTOLA CATHOLICA.

eorundem sacramentorum communione, pacis denique & concordiae communis vinculo continetur. Ideoque ubi fides diversa est, & sacramenta non eadem celebrantur, neque conjuncta unius fraternitatis in vna Dei domo cohabitatio, *ibi Ecclesia una non est.* Vnde jam olim hac re de pronuntiavit Cyprianus: *Deus unus est, & Christus unus, & una Ecclesia ejus, & fides una, & plebs in solidam corporis unitatem concordia glutino copulata. Scindi unitas non potest: nec corpus unum dissidio compaginis separari, divulsis laceratione visceribus in frusta discerpi. Quidquid enim à matrice discesserit, seorsim vivere & spirare non poterit, substantiam salutis amittit.* Ex quo sequitur Catholicam ecclesiam, quæ præcipua à parte Romana dicitur, cum Lutherana, Calviniana, vel Anabaptistica unam eandemque ecclesiam nec esse, nec fingi posse. Cum istæ non solum ab ea discrepent multis fidei capitibus, diversisque sacramentis; sed hostili quoque odio dissideant. Omnes enim istæ sectæ à Romana ecclesia eâ ob causam superiori sæculo se disiunxerunt, quod nõ Ecclesiam Dei, sed satanæ regnum, & Antichristi sedem, atque ipsissimam Babylonem eam existimarent; ideoque Luthero classicum canente, omnibus salutem in Christo sperantibus, & animo & corpore fugiendam crederent. Neque hætenus susceptum semel odium posuerunt, cum hoc ipso tempore Ecclesiae hostes rerum potiti, templa Catholicorum invadant, bonis spolient, episcopatus supprimant, monasteria subvertant, suæque sectæ doctrinam Catholicæ fidei abrogatæ substituant.

Sanctam quoque credimus & profitemur Ecclesiam, quam Christus ipse, teste Apostolo, *sanguine suo sanctificavit, mundans eam lavacro aqua in verbo, ut exhiberet ipsam sibi gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta & immaculata.* Quod cum Augustino retr. l. i. c. 18. & alibi, ita intelligimus, non quasi jam sit, sed quæ preparatur ut sit, quando apparebit etiam gloriosa. Sancta tamen quam Spiritus sanctus Christi Domini, ut cum Tertulliano loquar, vicarius nunquam deseruit, nunquam deseret; sed virtutum ubertate fœcundat, & sanctitatis magistram populo Dei constituit. Sane cum singulari Dei instinctu animus meus inde à puero ad veram pietatem anhelaret, & pauca à nostris scripta reperirem igni illi cælesti fovendo opportuna, quo divini amoris incendium exardesceret; oblatis mihi tunc catholicorum scriptorum meditationibus sacris, cœpi statim persentiscere, quanto suavius uberiusque Ecclesiae illius filii de matris suæ uberibus Spiritus dulcedinem, & pietatis nutrimentum sugerent, quam qui externæ nutricis exsuccas & arentes mammas inani labore fatigant. Eoque prima mihi de Ecclesiae illius statu cognoscendo suborta est cogitatio, neque enim verisimile videbatur in ea arbore fidei medullam exaruisse, quæ tam uberes pietatis fructus gigneret.

Atque istam tunc coniecturam minime me fefellisse abunde deinceps Ca-

tholicorum hominum usu & conuersatione expertus sum; maxime cum ad ver-
 bem accessissem: Nam vbi tu superstitionibus, nugis, & nouitatibus me offen-
 sam iri existimasti, ibi insperato planeque admirando spectaculo vniuersa Catho-
 licæ Ecclesiæ facies antiquæ pietatis sanctitatisque plena, oculis animoque meo se
 se aperuit, in ipso Iubilei, quod INNOCENTIVS X. Pont. Max. orbi Christiano
 indixerat, principio. Vidi enim solemnium supplicationis ritum ad Basilicam Vatica-
 nam procedentes numerosissimas infantium scholas, agmina monachorum, & re-
 ligiosorum hominum sodalitia; inde collegia diuersa clericorum, & Ecclesiarum
 presbyteria. Clerum suum sequebatur Pontifex, veneranda Episcoporum coro-
 na circumfusus. Hunc populi Christiani ducem, & antistitem supremum immen-
 sa fidelium turba subsequatur, eo animi ardore, vt cælum ipsum expugnaturi,
 manuque violenta direpturi viderentur, homines pleriq; omnes sacco tantum &
 cilicio recti, & scipione viatorio armati. Vbi in porticum ad limen Ecclesiæ per-
 uentum, Pontifex in genua prouolutus, cum oratione super plebem data miseri-
 cordiam diuinam implorasset; oclusas valuas non tam aperiens, quam diruens,
 primus templum ingreditur, rectaque pergit ad altare, preces solemnes inchoa-
 turus. Interim non sine stupore spectavi, quo impetu populus ille ingens in Eccle-
 siam irrueret, limina certatim exosculantes, genibusque perreptantes: templum
 ingressi pars in terram proni, totoque prostrati corpore, pars B. Petri, vt vocant,
 Confessioni, & altaribus prouoluti, lacrimas precesque funderent; & ad mise-
 ricordiam Dei extorquendam non tam pectus palmis, quam cælum ipsum inui-
 dia tunderent. Hæc fateor nouarum visa mihi, cui nihil simile apud nostros antea
 obseruatum; vbi homines ad orationem genuflexi non nisi in sepulcorum memoriis
 picti sculptiue cõspiciuntur. Sed nouitas illa clarissimū antiquæ sanctitatis indici-
 um mihi præbuit: vnde Ecclesiam etiam nunc vitali vigore Spiritus sancti vege-
 tari regique certo perspicerem. Eaque in sententia magis confirmatus sum, vbi
 populum illum agmine immenso, & continua serie ceteras Ecclesias, precibus
 stationibusque præstitutas, obeuntem vidi; supplicationibus interim, & litanis
 suo quosque ordine, sed vno coniunctoque pietatis certamine diuinam opem
 exposcentes. Tum vero perspexi, quanta pietatis æmulatione peregrini ad Urbem
 confluentes & publicis Ecclesiæ, & suæ quique nationis priuatis hospitij exci-
 piantur: ad hæc quo studio curaque foueantur ægroti, quod fidem propemodum
 omnem excedit.

In tanto populorum & nationum numero facile perspexi, quid Catholica
 ecclesia à sectis factionibusque priuatis distet: cum hic omnes gentes omnesque
 linguæ vnius fidei & caritatis vinculo socientur; apud istos vnius eiusdemque
 ciuitatis populus, sæpe etiam familiæ singulæ, opinionum & parietum diuertigio
 sepa-

separata, suo quique in angulo Ecclesiam coarctatam existiment, ceterosque
ut extorres ac profanos ferali odio auersentur.

Christus Dominus omnes gentes, & extremos terræ terminos hereditatem
& possessionem à Patre accepit. patrimonium hoc amplissimum integrum, nec
minuendum unquam, tabulis dotalibus sanguine suo obfirmatis sponsæ unicæ
contulit. Proinde mirandum, cum S. Augustino, *qualem vesaniam patiantur hæ-*
retici, qui praevisi à compagine Ecclesie Christi, & partem tenentes, & totum amitten-
tes nolunt communicare orbi terrarum, quo diffusa est gloria Christi; cui communicat
catholica Ecclesia. Etenim Christianorum cum sint hæreses plures, atque om-
nes se catholicos velint videri, aliosque præter se hæreticos nominent; una
est Ecclesia catholica, cui hæreses aliæ diversa nomina imponunt, cum ipsæ singu-
læ propriis vocabulis, quæ negare non audeant, appellentur. Hujus igitur Ec-
clesiæ tenenda est nobis communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nomi-
natur, non solum à suis, sed etiam ab omnibus inimicis. Velint enim nolint ipsi
quoque hæretici & schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis
loquuntur, catholicam nihil aliud quam catholicam vocant. Non enim possunt
intelligi, nisi hoc eam nomine discernant, quo ab universo orbe nuncupatur. Hæc
sola Ecclesia nos Deo servat, hæc filios regno, quos generavit assignat, quisquis ab
ea segregatus adulteræ jungitur, à promissis Ecclesiæ separatur. Ejus uni-
tatem, qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris & Filij fi-
dem, vitam non tenet & salutem. *Quocirca, inquit, si tibi angelus de celo*
diceret: Dimitte Christianitatem orbis terra, & tene partes Donati, (hoc est Lutheri
vel Calvini,) an athena esse deberet: quia te à toto praevidere, & in partem contrudere
conaretur, & alienare à promissis Dei. Ecclesia sponsa Christi est, ut ait idem Augu-
stinus, *totum possidet quod à viro suo accepit in dote.* *Quacunque congregatio cuiusli-*
bet hæresis in angulo sedet, concubina est, non matrona, jactet se cum spuria prole contra
Ecclesiam, & ancilla procax domina con vitia & injurias ingerat; ejicietur tamen cum
filiis suis, qui utcumque nunc Christi patrimonium sibi arrogent, hæredes cum filiis libe-
ra numquam erunt. Neque enim Deum patrem habere potest, qui non habet matrem:
Ecclesiam.

Et nequis hanc matrem fidelium, arcam salutis, & Christi tabernaculum
ignorare posset, in sole illud passit, deditque in lucem gentium: atque ut Dei civi-
tas conspicua appareret omnibus, in montis vertice eam eminere voluit. Quo-
modo enim gentes in tenebris & umbra mortis sedentes ad eam converteren-
tur, si veritatis luce extincta errorum nox ipsam oppressisset; vel admota Dio-
genis laterna in angulis esset quærenda? Ecclesiarum origines evoluenti om-
nium sæculorum exempla occurrunt, quam fidei & religionis matricem & ma-
gistram singulæ agnoscant. Taceo Britanniam, quatenus Angeli Saxonesque
nostri

8
EPISTOLA CATHOLICA.

nostri eam occuparant, S. Gregorii magni apostolatu per Augustinum sociosque monachos Evangelij luce perfusam. Cogita Saxoniam nostram Cismarinam cum provincijs vicinis ad intimum septentrionem porrectis, & extremam Thulen, S. Ansharij prædicatione Catholicæ ecclesiæ adjectam. Cogita reliquam transrhenanâ Germaniam, quæ extra veteris Romani imperij limitem fuit, Bonifatij, VVillebrordi, Suiberti, & VVilhadi, aliorumque sanctissimorum hominum labore, & industria ad catholicæ fidei agnitionem, & Ecclesiæ universaliis communionem perductam. Nunquid ea tunc invisibilis latebat Ecclesia, quæ Apostolicos viros prædicationis munere legitime instructos eo misit? quæ recens fundatis ecclesijs Episcopos ordinavit? quæ ritus legesque ecclesiasticas, omnemque disciplinam sacram iisdem tradidit? Si recentiora tempora spectemus, miraculo evidenti non caruit, quod avorum memoria de America, de ultima Africæ ora, & de Indiæ remotissimis provinciis insulisque factum scimus. Subtraxerat Ecclesiæ catholicæ veritatis hostis provincias & regna, quæ ad Septentrionem vergunt, & universalis Ecclesiæ membra non ita pridem nobilissima in partes sectasque varias discerperat; ita ut Christi patrimonium non exigua parte mutilatum videri poterat: cum repente veritatis sol, cui perversum & obstinatum animum homines factiosi occluserant, provinciis quas dixi remotissimis, & dira barbarie efferatis exoritur, suoque lumine longe lateque omnia perfundit: ubi nunc regna, & provinciæ propemodum infinitæ Christi jugo colla submiserunt; & religio catholica per metropoles, & episcopatus, academias celeberrimas, & religiosorum hominum collegia infinita, lætissima propagine diffusa floret. Quis vero nescit, quibus auspiciis, qua auctoritate, quorum opera & ministerio id factum? Neque enim ex latebris novi & incogniti prædicatores emerere, quod avorum memoria apud nos contigisse scimus; sed Pontificum, regumque Catholicorum studio agmina operariorum ad novam messem, ex Catholicæ ecclesiæ gremio fuere submissa. Neque nunc obscurum ulli est, unde missionarii ad fidei Catholicæ reliquias inter hæreticos & schismaticos tuendas, vel veritatem de integro apud infideles propagandam submittantur, qui omnium nationum collegia, non solum Romæ, sed per cæteras omnes orbis provincias, etiam in Iaponia, sub primo solis ortu à Pontificibus Romanis fundata non ignorat. Hoc catholicæ Ecclesiæ studium, hanc Pontificum, hanc Cardinalium curam vel præcipuam hic esse sciunt, qui sine odio & invidia res Romanas inspiciunt. Neque eam inanem esse nostro hoc tempore patitur Deus, quum non ita pridem certo nuntio ex Oriente perlaturum sit, Sinarum Regem cum familia & nobilitate præcipua, Christi fidem suscepisse, principumque exemplo myriades hominum passim ad baptismum properare: ita ut competentibus catechizandis vix omnes per Europam sacerdotes, si eo mitterentur, suffecturi videantur.

Denique

Denique Apostolicam eandem Ecclesiam symboli definitione profiteamur, eo quod originem, & successionem ab Apostolis continua serie deductam usque in finem servet. *Constat enim, inquit Tertullianus, quod Christus Jesus dominus noster duodecim Apostolos, quos hac appellatio missos interpretatur, lateri suo adlegerit, destinatos nationibus magistros, ad Patrem regrediens iussit ire, & docere nationes tingendas in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. Tum etiam quod Apostoli consecuti promissam virtutem Spiritus sancti ad virtutes & eloquium, primo per Judæam contestata fide in Jesum Christum, & ecclesiis institutis, de hinc in orbem profecti, eandem doctrinam ejusdem fidei nationibus promulgaverunt; & proinde Ecclesias apud unamquamque civitatem condiderunt: e quibus traduces fidei, & semina doctrinae cetera exinde Ecclesie mutuata sunt, & quotidie mutantur, ut Ecclesie fiant, ac per hoc & ipse Apostolica deputantur, ut soboles Apostolicarum Ecclesiarum. Omne enim genus ad originem suam censeatur necesse est. Itaque tot ac tanta Ecclesie una est illa ab Apostolis prima, ex qua omnes; & sic omnes prima, & omnes Apostolica, dum unam omnes probant unitatem. Constat proinde omnem doctrinam, quae cum illis ecclesiis Apostolicis, matricibus & originalibus fidei, conspirat, veritati deputandam; id sine dubio tenentem, quod Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo suscepit. Reliquam vero omnem doctrinam de mendacio præjudicandam, quae sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei. Hæc ille.*

Vnde facile perspexi, Septentrionalem nostram Ecclesiam, quam diu eam fidei doctrinam & ordinationem retinuit, quam S. Anshario prædicante ab Apostolica sede susceperat, vere Catholicam, vere Apostolicam fuisse; quippe ab Apostolico viro fundata, cui petente Ludovico Pio Gregorius IV. Sedis apostolica præsul ante corpus & Confessionem S. Petri, publicam gentibus septentrionalibus evangelizandi auctoritatem tribuerat. Sed cum post annos paulo minus DCC eadem provincie per Lutheri emissarios, quorum præcipuus apud nos fuit Ioannes Pomeranus, in partem sectamque peculiarem pertraherentur; & novi isti prædicatores, veteri fide & disciplina partim abrogata, partim interpolata, Ecclesias cathedrasque Episcoporum, qui vel exilio vel carcere multati decesserunt, invaderent; & homines à seipsis orti, novo more, sine episcopali ordinatione collegas & successores sibi constituerent; dubium non est, quin Apostolicæ successionis serie interrupta eadem Ecclesia ex Catholica & Apostolica in hæreticam Lutheranam conversa fuerit: uti etiam Cisalbanda vestra, quam à Suiberto & VVilhædo Gregorii II. & Hadriani I. Apostolicorum Præsulorum auctoritate fundatam, eadem pestis postea afflavit, & subvertit.

Dixi Ecclesias nostras Septentrionales Apostolicæ doctrinæ propaginem ex Romana accepisse, quam Apostolicam fuisse, atque etiam nunc esse, nemo unquam

unquam sanus dubitavit: quinimo ut omnium apostolicarum maxima & antiquissima, honoris prærogativam præcipuam semper obtinuit. *Ejus potentiorẽ principalitatem* statim post Apostolorum tempora agnovit Irenæus. *Eam statim felicem* pronunciat Tertullianus, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine profuderunt; atque inde Africanis quoque ecclesiis suam auctoritatem præsto fuisse testatur; eo scilicet, quod doctrinam fidemque ex ea acceperit, ideoque ut matrem & magistram coluerit univèrsa Africa. *Hanc Petri cathedram atque ecclesiam principalem; hanc ecclesie Catholica radicem & matricem* agnoscit Cyprianus. *In ea semper apostolica cathedra principatum viguisse* affirmat Augustinus. Vnde univèrsa antiquitas hanc Sedem *Apostolicam* proprio & absoluto nomine semper appellavit, & Episcopo ipsius *Domni Apostolici* titulum peculiarem tribuit. *Ex ea unitas sacerdotalis exorta est*, teste Cypriano: quia *Christus*, ut sanctus ille martyr loquitur, *super unum Petrum adificat ecclesiam suam*, & illi pascendas mandat oves suas; & ut unitatem manifestaret, unam cathedram constituit, & unitatis ejusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit. Et in pari consortio honoris & potestatis, præ cæteris Apostolis primatus Petro datur, ut una Christi ecclesia, & cathedra viva monstretur.

Ob hunc primatum, sive potentiorẽ principalitatem Romana sedis, necesse est ad eam omnem convenire ecclesiam; hoc est, eos qui sunt undique fideles, ut jam olim pronuntiavit Irenæus: ita ut catholicus cenferi nullo modo possit, qui ejus ecclesie communiõne non fruatur. *Hanc Petri unitatem qui non tenet*, inquit Cyprianus, *tenere se fidem credit?* qui cathedram Petri, super quam est ecclesia fundata, deserit, in ecclesia se esse confidit? Nec quenkquam latere potest historia ecclesiastica paulo peritiorẽ, quam solícite olim Orientalium ecclesiarum episcopi de statu suo periclitantes, Romanæ sedi fidem suam probare studuerint, ejusque exambierint communiõnem; ut ecclesias, vel salvas retinerent, vel amissas recuperarent. Hanc primam sedem ob eundem primatum nullius inferioris iudicio obnoxiam cæteræ omnes judicem supremam in causis ecclesiasticis agnoverunt, ad eam à conciliorum vel collegarum sententiis provocarunt; injuriis pulsati ejus poposcerunt auxilium, quod Petrus & Athanasius Alexandrinæ, Meletius & Paulus Antiochenæ, Paulus & Ioannes Chrysostomus Constantinopolitanæ ecclesie Patriarchæ efficax & opportunum experti sunt. E contra Dioscorum Alexandrinum ideo ab univèrso Chalcedonensi concilio damnatum depositumque legimus, quod excommunicationis sententiam S. Leoni intentans, primam sedem injuria contumeliaque affecisset. Hunc primatum Christianissimi quique Imperatores agnoverunt. Ideoque Theodosius major Nectarii Patriarchæ Constantinopolitani

pelitani electionem, quamvis ab universali concilio Constantinopolitano factam, à sede Romana confirmari voluit; eique formatam à Damaso PP. regulariter dirigi poposcit, ut testatur Bonifacius PP. I. Eodem modo junior Theodosius cum Proclum ex Cyzicena ecclesia ad Constantinopolitanam transferri cuperet, prolatis Cælestini PP. I. literis, quibus eam translationem pridem probarat, facile suo desiderio potitus est.

Sed cum tu nostro tempore Græcos Romanæ sedis primatu jure offendi existimes, mox Orientalis ecclesiæ mentem accuratius peruestigatam explicabo: unum interim addam; supremam semper fuisse sedis Romanæ auctoritatem in convocandis dirigendisque episcoporum conciliis, quibus vel ipsi Pontifices per se, vel per legatos à latere missos, vel per diocesium primates, vicarios suos, præsidebant. cuiusmodi Vicariatu per Illyricum Thessaloricensem, per Gallias Arelatensem, per Hispaniam Tarracōensem & Bracarensem olim functos fuisse, indubitata antiquitatis testimoniis constat. Quali etiam postea per Germaniam Bonifacius Moguntinus, per Septentrionem Anscharius, eiusque aliquandiu successores: per Angliam Cantuariensis, alibi alii ex veteri instituto ac privilegio fungebantur. Nec minus absoluta fuit Episcopi Romani in Conciliorum decretis vel confirmandis, vel reprobandis auctoritas; quod Constantinopolitani. I. Ephesini, & Chalcedonensis generalium conciliorum synodica ad Damasum, Cælestinum & Leonem magnum perspicue docent. Hæc qui in tanta sacræ eruditionis luce vel negare, vel sophismatum tenebris obfuscare ausit, ei vel iudicium, vel pudorem omnem deperiisse dixerim. Quamvis tu Hildebrandicis dictatis hæc accensere non verearis, & quasi nova fidei dogmata ad catholici nominis invidiam exagites. Sed cum hac etiam parte à R. P. Ebermanno in Moguntinis disputationibus satis tibi nervose responsum sciam, hoc interim Catone contenti erimus.

Hæc, quam exposui, rationum summa est, cur Romanam Ecclesiam pro Vna illa, Sancta, Catholica, & Apostolica agnoverim, quam fidei symbolo profiteamur; & cur ejus græmio atque communioni tuto me commiserim. Vnde vice versa omnes extra eam congregationes, quocunque demum reformationis nomine gloriantur, aut quacunque puritatis specie sibi blandiantur, ut hæreticorum latibula detestor: eaq; ut nullum nunc cum catholica ecclesia in terris militante, ita neq; in posterum cum triumphante in cælorum regno partem habitura certissime credo.

Verum enim vero illud vehementer miror, quod cum hoc ad ecclesiam Catholicam accessu omnibus eius per universum orbem membris me conjunxerim, tu contra ab iisdem me separatam existimes: eaque in re quam rationem sequaris, me non satis perspicere ingenue fateor. Nisi quod tu ecclesiam ex diversis

sectarum factionibus ita unum in corpus conglutinatum existimas, ut quamvis omnes catholice à diametro adversentur, inter se tamen occulto aliquo symbolo, aut sympathia arcana, ipso scilicet catholice veritatis odio, ita sint colligata, ut qui unam neget, omnes neget. Sed cum purus purus Lutheranismus, tua quidem opinione, angustissimis limitibus contineatur, una scilicet & altera Saxonie nostrae praefectura, quorum quaevis ille orbis partem occupat, ut cum Catholicorum regionibus, Italia, Gallia, Hispania, Polonia, Germaniae & Belgii parte maxima, tum vero cum America, India Orientali, & latissimis Africae regnis, denique cum Graecia, & Oriente, quarum maxima pars in catholice communiōe etiam hodie persistit, comparari queat?

Neque vero cum Lutheranismō caritatem & tolerantiam Christianam simul ejuravi, ut tu suspicari videris; eo quod cum sectae omnes mutuo se scabant ferantque invicem, soli catholici ceteros omnes diversa sentientes anathemate defigant. Non ego Augustanam confessionem hic tibi opponam, ubi fere omnium articulorum epiphonema est: *Et damnamus seorsus sentientes*: hoc dicam; cum nulla sit communicatio lucis cum tenebris, Christi cum Belial; cur veritatem catholicam amplexus haereticorum oppositionibus contra universalia, hoc est, ab omnibus, semper, & ubique credita dogmata, anathema dicere verear? Paulus fidem Galatis semel traditam non alio munimento securam praestari posse existimabat, quam ut aliter docentibus anathema intentaret; idque non solum quibusque de vulgo praconibus, sed etiam Apostolis, & Angelis ipsis. Ecclesia *hortus* ille est *conclusus*, ex Canticis, ad quem haeresi aditus non patet, haec vinea evangelica, quam Dominus ab operariis probe excultam, plantisque fructiferis consitam, ad fures ferasque silvestres arcendas sepe circumdedit. Et tu miraris, si maceriem illam sartam rectam conservare omni ope studeat, si dirui perfodique prohibeat is, quem vineae suae Dominus suprema cum auctoritate praeposuit? Profecto ut erroris in se, ita iniquitatis in nos rei sunt; qui cum terminos à Patribus constitutos pro libitu movere, limites confundere, fines exarare, silvam non suam cadere, in alienam messem falcem immittere, perverso & pertinaci animo palam audeant; vim sibi & injuriam fieri queruntur, si alieno prohibeantur, si juris violati postulentur.

Sed tu intra symboli articulos catholice veritatis terminos stare existimas quae illo expressè definita non sunt, nullam certam credendi legem, sed promiscuam habere sentiendi licentiam; quae novis ecclesiae definitionibus constringi coarctarique non debeat. Sed minimè novum hoc, aut insolens effugium. Nestorius cum temeratae veritatis catholice accusaretur, fidei symbolum obtendebat, quod *Diobus* vocem non agnosceret; illud se profiteri aiebat. Sed Cyrillus id satis esse negat, nam etsi symbolum voce tenus profiteri videretur,

retur, non tamen rectè illud ipsum intelligere, neque sincerè, sed perversè & præposterè interpretari. Ideoque necessum esse ut ea omnia scriptis execraretur, & anathematizaret, & publicè abjureret, quæ scelestè, & profanè hactenùs ipse feras, aliosque docuerat: eumque in finem duodecim anathematismos eidem præscribit, quibus errorem suum execraretur. Hisce anathematismis Cyrilli non solùm Nestorius alios XII. è diametro pugnantès opposuit; sed Ioannes Antiochenus cum aëclis eosdem ut hæretica impietate refertos damnavit. Theodoretus quoque & suo, & Orientalium episcoporum nomine, contradictionibus totidem impugnavit. Stetit tamen immobilis catholica veritas, & Cyrilli anathematismos eidem stabiliendæ scriptos, universa Dei Ecclesia approbavit, ut cunque principio novi, durique multis viderentur. *Hoc unum namque, ut Vicentius Lirinensis iam olim dixit, omni industria semper studuit Ecclesia catholica, ut verè fideliter, sapienterquè, si quæ sunt illa antiquitus informata, & inchoata accuret, & poliat; si quæ jam expressa, & enucleata, consolidet & firmet, si quæ jam confirmata, & definita, custodiat.*

Imitatur etiam animarum religio rationem corporum; quæ licet annorum processu numeros suos euoluant, & explicent, eadem tamen quæ erant, permanent. Easdem profectum leges Christianæ religionis doctrina sequitur, ut annis scilicet consolidetur, dilatetur tempore, sublimetur ætate, incorrupta tamen, illibataque permaneat. Cum nihil propterea in dogmatibus permutationis admittat; nulla proprietatis dispendia, nullam sustineat definitionis varietatem. Fas est enim ut prisca illa cœlestis philosophiæ dogmata processu tēporis excurentur, limitentur, poliantur; sed nefas est ut commutentur, nefas ut detruncentur, ut mutilentur. Accipiant licet euidentiā, lucem, distinctionem; sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem. Nullius ergo novitatis insimulanda est Ecclesia, sedula, & cauta depositorum apud se dogmatum custos, si subinde hæreticorum novitatibus excitata, conciliorum novis, strictioribusque decretis veterem fidem asserere, & à corruptelis vindicare enisa fuerit, etiam sub anathematis denunciatione. Quo illud tantum perfecit, ut quod antea simpliciter credebarur, postea crederetur diligentius: quod antea lentius prædicabatur, hoc idem postea instantius prædicaretur: & quod ipsa prius à maioribus sola traditione acceperat, hoc deinde posteris etiam per scripturæ chirographum consignaret. Neque verò hæreticorum hic curanda est oblocutio, neque eorum in gratiam vel apex vnus de rectis fidei decretis demendus, vel mutandus. Nam si semel admiffa fuerit hæc licentia, quis non videt, quantum excindendæ, atque abolendæ religionis periculum consequatur? Abdicata enim qualibet parte catholici dogmatis, aliæ quoque, atque item aliæ partes jam

ERISTOLA CATHOLICA.

tes iam quasi ex more & licito abdicabuntur ; ita vt nihil posthac apud ecclesi-
am relinquatur intactum , nihil illibatum , nihil integrum. Hæc authoris
tibi notissimi sensu , verbisque paulò prolixius exposui , quia plane ad rem
nostram faciunt. Nolles enim Lutheranis omnem pro libitu sentiendi licenti-
am strictis illis concilij Tridentini decretis ademptam , in multis fidei dogma-
tibus , quæ cum eorum confessione , vel hypotyposi non congruunt. Sed
idem reliqui omnes sectarij conquerentur. Omnibus ergo ex æquo gratifican-
dum erat ? sicine verò sacrum illud fidei depositum integrum , illasumque
posteris seruetur ?

Sane nullam maiorem Tridentinis patribus curam fuisse scio , quam vt
omnia ipsorum decreta ad primitiæ antiquitatis sententiam exactissimè con-
formarentur , quod quamvis te contra Veneti sannionis , & Spalatenfis apo-
statae opinionem agrè crediturum sciam , crederes tamen , si Gulielmi
Sirleti , tunc Vaticanæ bibliothecæ præfecti , epistolarum volumina me-
cum hic inspexisses ; quibus ille singulis fere septimanis ad Marcellum Cer-
uinum , Seripandum , aliosque concilij præfides Cardinales prolixè per-
scribebat , quæcumque de singulis fidei capitibus ex SS. Patrum , præsertim
Græcorum operibus , tunc maximam partem ineditis , diurno nocturnoque
studio colligere poterat : eaque opera præcipuè purpuræ dignitatem meruit,
Et sane præclara est , & in publicum proferri operæ pretium foret : appareret
enim omnibus perspicuè , quàm diuersos , totoque cælo distantes polos spe-
ctarint Augustanæ confessionis , Concordiæque auctores , atque ex aduerso
Tridentini patres auitæ fidei defensores. Namque hic , solam cælestis verita-
tis cynosuram respiciens.

— *semper sublimis ; at illum*

Sub pedibus nox atra videt , manesque profundi,

Sane qui tuas aduersus catholicam fidem disputationes rectè expendunt,
eandem plane litem ecclesiæ te mouere facile perspiciunt , qua Pyrrhonij dog-
maticos olim exercuerunt. Nam sceptici , vt acatelepsiam , & epochen suam
tuerentur , etiam certissima sapientum decreta vocabant in dubium , adeo-
que omnia indefinita , & incomprehensibilia pronuntiabant , neque enim ma-
gis hoc , quam illud esse ; & omni rationi rationem æqualem opponi posse exi-
stimabant. Eodem modo cum sacra antiquitate agis. nulla tam clara & cer-
ta sunt SS. Patrum dogmata , nulla tam sancta conciliorum decreta , quæ
non conuellantur ratiunculis , vel ex dubio aliquo , vel malè intellecto , aut
perperam explicato loco deductis. Ita nunc omnis veterum theologia mera
arbitris est ; adeoque largiter peccasse putas ecclesiam , quæ accepta à
Patribus

EPISTOLA CATHOLICA.

Patribus dogmata, ab hæreticorum pernicacia anathematis denuntiatione vindicanda censuerit; in quibus scilicet leuia, & exigui momenti permulta tibi videntur, quæ vtrum credas, aut non credas, vel quo pacto credas, parum interfit.

In his primo loco ponis Purgatorium, cuius non solum res, sed & nomen ipsum nostros homines vehementer offendit; ideoque non minores ob sublatum purgatorium Luthero gratias se debere existimant, quam Lucretius Epicuro suo.

— — — qui cum vita iaceret
 In terris oppressa gravi sub religione,
 Primum Grævus homo mortales tollere contra
 Est oculos ausus, primusque obsistere contra.
 Docuitque suos asseclas,
 Ut metus ille foras præcepit Acherontis agendus
 Funditus, & humanam qui vitam turbat ab imo.

Sed utcumque illis explodendum videatur hoc dogma, certum est, antiquissimum & vniuersale semper fuisse in primitiua ecclesia; ideoque non sine ratione concilium anathemate id stabiliendum duxit, cum triplici ex capite veritas eius afferatur.

Primo ex sacris literis, Matth. 5. vbi carceris nomine appellatur, in quo satisfiat usque ad nouissimum quadrantem: tum prima ad Corinthios 3. vbi quosdam ita saluos futuros scribit Apostolus, *quasi per ignem.* Nititur deinde auctoritate præcipuorum doctorum ecclesiæ tam græcæ, quam latinæ, qui prædicta loca scripturæ vnanimi consensu de purgatorio sunt interpretari. In Græcis agmen ducunt. S. Basilius, ad caput. 9. Isaia hac de re prolixè agens; & libro de Spiritu sancto ad Amphilochem caput 15. Gregorius Nazianzenus & Nyssenensis in diversis orationibus. Basilius Seleuc. oratione 4. de Dauide. Isidorus Pelus. lib. 5. epistola 350. & Ioannes Chrysostomus tomo 6. sermone pro defunctis, homil. 21. in Acta, & homil. 3. in epist. ad Philipenses: quæ loca Iohann Matthæus Caryophilus Iconiensis antistes Zachariæ Gergani græculi nugis eruditè opponit. Cum doctoribus græcis paria faciunt latini. S. Ambrosius in locum Apostoli 1. Corinth. 3. & Hieronymus in 4. caput Amos. Augustini autem loca omnia vel obiter indicare prolixum foret: cum neminem antiquorum plura, vel clariora hac de re scripsisse constet, ut vnus instar omnium esse possit.

Tertia ratio est analogia fidei, & sensus perpetuus vniuersæ ecclesiæ in precibus, & oblationibus incruenti sacrificij pro defunctis offerendis; quod & ipse aliquoties

aliquoties te affirmantem audiui. Hæc autem vana & irrita essent, nisi animas tali in statu & loco commorari credidisset antiquitas, vbi Ecclesiæ suffragijs subleuari possent. Tum etiam in veteris pœnitentiæ disciplina idem ecclesiæ sensus elucet, quæ vindictam peccati ne ijs quidem, qui in extremo vitæ discrimine reconciliabantur, indulgendam censuit; sed sanitati restitutos Deo & fidelium societati pœnitentiæ squalore satisfacere voluit. Ab hac igitur perpetua vniuersæ antiquitatis sententia cur nunc demum ecclesia recedat? vel hæreticorum proteritiæ proculcandum relinquat dogma omnium doctorum auctoritate stabilitum? Concilium veritatem catholicam cautè & prudenter decreto suo contra fidei subuersores asseruit; simulque malas artes eorum, qui ex pietate quæstum faciunt, & populi simplicitati illudunt, proscripsit: ita vt quid ab homine Christiano veritatis ac pietatis amante, tam in ipso dogmate, quàm Concilij decreto desiderari possit, non videam, modò nouitatis & partium studio animus non præpediatur.

Eadem leuitate anathema infligi putas ijs, qui septem Sacramenta non consitentur. Sed dic sodes, cur ecclesia catholica non damnet eos, qui duobus solis, vtrumque retentis, cætera quinque vel expungunt, vel sacramentorum nomine indigna existimant? Tu negare non potes, Latinos pariter & Græcos septenarium numerum agnouisse à quinque retro sæculis. Vnde autem hanc sententiam vtrique ecclesiæ subortam existimas eo tempore, quo Græcorum schisma aduersus Latinos maxime feruebat? Quis eos nullas non dissidiorum causas aucupantes hac in parte Latinis tum coniunxit? Vnde hanc vtriusque ecclesiæ obseruationem non nisi ex primitiua, & Apostolica traditione acceptam, & perpetuo vsu ad nostra vsque ad tempora derivatam esse necessario sequitur.

Neque opus est, vt prolixius agam post eruditissimum, laudatissimumque opus Petri Arcudij Lutetiæ editum, quo consensus Græcæ ecclesiæ cum Latina tam solidè ostenditur, vt nemo hactenus, quod sciam, contra hincere ausus fuerit. Si ergo angelo de cœlis, nouum quid præter semel ab Apostolis tradita prædicanti, anathema intentet ipse Paulus; cur nos tam profanè in ecclesiæ sacramenta grassantes anathemati subijcere dubitemus? Præcipua hæc diuinæ gratiæ instrumenta vniuersa Dei ecclesia semper agnouit, semper exercuit, & nunc demum post quatuordecim seculorum vsu ea nouatoribus tollere, & proculcare impune licebit? Nam vt firmissimum illum etiam nostro seculo vtriusque ecclesiæ consensum taceam, sane Confirmationis, Pœnitentiæ, Ordinis, cæteraque sacramenta tam perspicuè, & constanter proxima apostolorum temporibus ecclesia credidit, & exercuit, vt nostro demum seculo
sine ma-

sine manifesto impietatis crimine abrogari, negari, & violari non potuerint. Mihi controversias post tot eruditos theologos retexere, animus non est, id breviter ostendam, nullo modo me reprehendendum, quod antiquitatis sententiam perpetuam novis dogmatibus prætulerim.

Confirmationis sacramentum ab Apostolis traditum omnis antiquitas semper, & ubique tenuit: contra Novatiani, id negantes & negligentes, omnium calculo sine ulla controversiâ, & exceptione, novatores, & hæretici habiti. Quæro ego, si tum receptissimum per omnem ecclesiam sacramentum fuit, cur nunc ut figmentum nullo veritatis fundamento nixum expungitur? Et si Novatiani id explodentes olim omnium calculo fuerunt hæretici, quomodo Lutherus, Calvinus, cæterique sectarum patroni nunc eundem errorem errantes, ab hæresi immunus? Ad hæc, si olim ecclesia universa Novatianos jure damnavit ob violatum, aut neglectum hoc sacramentum, ideoque non nisi Chrismate confirmatos ad communionem eos recipi voluit, cur hodie temerariæ levitatis notam meretur, si novatores idem sacramentum exhibilantes anathemate designat? Proinde miror quinam tu contra Moguntinos §. 108. ferreæ frontis hominem pronunciare audeas, qui dixerit, sive ex scriptura, sive ex consensu antiquitatis demonstrari posse, sacramentum Confirmationis, quali nunc ecclesia Catholica utitur, à Christo institutum esse. Ego verò non sine manifesta impietate in dubium vocari existimo, quin Apostoli, quod ipsi fecerunt, quodque universæ ecclesiæ faciendum tradiderunt, à Christo magistro acceperint. Cum ergo universa ecclesia inde à principio confirmationis sacramentum ab Apostolorum instituto se accepisse, & eorundem exemplo exercuisse fateatur; indubiè sequitur, confirmationem illam à Christo per Apostolos institutam, non postea subintroductam fuisse. Ab ipsis autem Apostolis ecclesiæ traditum fuisse, evidentissimè patet. Etenim Clemens Alexandrinus libro, *Quis dives salvandus*, apud Eusebium hist. eccl. lib. 6. cap. 35. & ipse liber Clementis sub falso Origenis nomine non ita pridem à Gislerio editus, juvenem quendam à Ioanne evangelista episcopo cuidam Asiatico commendatum commemorat, cui baptismate illuminato episcopus signaculum Domini, ut perfectam tutelam, contulit. Quo loco baptismum & chrisma, ut diversa sacramenta à Clemente poni, ex simili loco Stromatum lib. 2. certissimo apparet. Hinc Clementis discipulus Origenes ad Rom. 6. baptismum, & chrisma conferri scribit, secundum typum ecclesiæ traditum: & Cornelius PP. apud Eusebium lib. 6. cap. 35. Novatum cum in morbo baptizatus esset, postea consecutum negat, cum cætera, quæ baptismum sequuntur, *κατὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας κανόνα* hoc est, juxta ecclesiæ canonem, tum episcopalem obsignationem. Dic quæso, à quo typum, vel canonem illum, seu regulam ecclesiæ traditam putas, nisi ab ipsis Apostolis?

C

Sane

Sane Cyprianus Carthaginensis Episcopus in Africa, eodem tempore ab apostolis deducit, quod baptizati ecclesiarum præpositis confirmandi offerebantur: ut per nostram, inquit, ordinationem, & manus impositionem, Spiritum sanctum consequantur, & signaculo Domini consummentur. Cypriani mente & verbis loquitur Augustinus lib. 15. de Trinitate cap. 26. *Nemo discipulorum dabat Spiritum sanctum; orabant quippe, ut in eos veniret, quibus manus imponebant; non ipsi eum dabant: quem morem in suis præpositis etiam nunc servat ecclesia.*

Nec minus perspicuè S. Hieronymus dialogo contra Luciferianum, cap. 4. *Quod si hoc loco queris, inquit, quare in ecclesia baptizatus, nisi per manus episcopi non accipiat Spiritum sanctum? discite, hanc observationem ex ea auctoritate descendere, quod post ascensum Domini, Spiritus sanctus ad Apostolos descendit. Cui deinde locum ex Actorum cap. 8. subiungit: quo etiam Innocentius I. celebri illa epistola ad Decentium Eugubinum, utitur, ut recens baptizatorum obsignationem solis episcopis permissam doceat. Numquid tot, talesque viri ferrea tibi frontis videntur?*

Sed quod tu frustra apostolicam illam, & miraculosam manuum impositionem allegari existimas ad hodiernam, ut ais, Pontificiam confirmationem, eo non minus injurius es in secula primitiva, & omnes, quos laudavi, Ecclesiæ doctores, quàm in hodiernam Romanam ecclesiam: cum jam illo tempore visibilis ista, & miraculosa donorum effusio cessaverit. Ideoque unus Augustinus reliquorum nomine tibi respondeat, tract. 6. in epist. S. Iohannis: *Nunquid modo, quibus imponitur manus, ut accipiant Spiritum sanctum, hoc expectatur, ut linguis loquantur? aut quando imposuimus manum istis infantibus, attendit unusquisque vestrum, utrum linguis loquantur? & cum videret eos linguis non loqui, ita perverso corde aliquis vestrum fuit, ut diceret, non acceperunt Spiritum sanctum? Vides hanc peruersi cordis assertionem à S. Augustino jam olim explosam, cujus tempore miracula illa non minus, quàm nunc cessarant. Neque tamen confirmationis sacramentum ideo de ecclesia tollendum censuit, quod novatores postea fecerunt.*

Eo autem rerum catholicarum plane te imperitum ostendis, quod nullam rorsus manus impositionem in hodiernæ confirmationis sacramento adhiberi affirmare non verearis. Ecclesia catholica nihil ab antiquo ritu mutavit. qualem S. Gregorii Magni sacramentorum liber jam olim descripsit, eundem Pontificale Romanum totidem verbis nunc retinet; scilicet, ubi confirmandi ad episcopum perducti coram eo in genua procumbunt, ibi levata manu sua super capita omnium dicit: *Omnipotens sempiternus Deus, &c. emitte in eos septiformem Spiritum tuum sanctum, &c.*

Ean-

Eandemque orationem Ambrosius lib. 3. de Sacramentis cap. 2. jam suo tempore in confirmatione adhiberi solitam docet. Vnde manifestissime apparet, quàm tu frustra inter veterem, & hodiernam confirmationem, tum etiam inter diversarum Ecclesiarum ritus discrimen fingas, quæ viris doctis in ecclesiastica antiquitate probè versatis non nisi commiserationem expriment.

Sed cum omnia persequi, neque hujus loci, neque mei sit instituti, addo quod in hac quæstione præcipuum, & palmarium est. Tu confirmationem meram cæremoniam; eamque liberam & indifferentem, baptismo olim conjunctam fuisse affirmas, econtra veteres omnes sacramentum hoc à baptismo diversum existimant, & sacramenti nomine passim appellant. Atque ita longo temporum decursu, usuque perpetuo, à majoribus accepit, atque hodie etiam credit non solum Latina, sed & Græca ecclesia. Tu, ubi commodum fuerit, tuæ opinionis argumenta ex antiquitate propones: ego interim pro mea, hoc est catholica sententia, aliquot indubitata veterum testimonia afferam, quæ nullis offuciis offuscari possunt.

Tertullianus diabolum Christo etiam de sacramentis æmulatum scribit, præscript. cap. 40. quo loco præter Baptismum, & Eucharistiam, *Pœnitentiam quoque & obsecrationem chrismatism, item ordinem, & matrimonium disertissime sacramentorum Christi nomine*, ac numero complectitur; ut & lib. 1. adversus Marcionem, cap. 14. præcipuè autem lib. 1. advers. Praxeam cap. 5. vñctionis sacramentum disertè appellat. Cum magistro sentit, & loquitur Cyprianus epist. 72. ubi hæreticorum rebaptismum propugnans ait, *parum esse iis manus imponi, ad accipiendum Spiritum sanctum; sed tunc demum plene sanctificari, si sacramento utroque nascantur.* Sic episcopi concilij Africani apud eundem Cyprianum epist. 70. constituunt; de errore & pravitate venientibus danda per omnia divinæ gratiæ sacramenta, unitatis & fidei veritatem. Quibus locis confirmationis sacramentum expressè non solum à baptismo distinguitur, sed eidem opponitur. S. Augustini loca multa, & clarissima habentur de eodem sacramento chrismatism, ex quibus perspicuè patet, eum non cæremoniam indifferentem, ut tu ais, sed verum & peculiare sacramentum confirmationem existimasse, quæ libro secundo contra Petilianum, comment. in Psalm. 26. & tractatu in epistolam Ioannis 3. & 6. videri possunt. His duos addam antiquissimos, gravissimosque scriptores, Cyrillū Hierosolymitanum, & S. Ambrosium. uterque ecclesiæ sacramenta initiandis necessaria explicans, peculiari sermone de spiritali signaculo, quo post fontem confertur perfectio, ut de diversis Sacramentis agit: ut ex illius catechesi mystagogica. 2. & 3. hujus sacramentorum libro 3. apparet.

Neque enim pura puta cæremonia, & baptismi appendicula, ut tu vis, specialera catechesin merebatur.

Præterea si confirmationis sacramentum hæreticis ad ecclesiam reversis Spiritus sancti gratiam confert, quam ex baptismo merè formali extra ecclesiam, quippe obicem divinæ gratiæ ponentes, accipere non potuerant, mera illa secundum te cæremonia efficacior erit, potiorque ad salutem, ipso sacramento baptismi, atque ita sacramenti defectus non validiori sacramento, sed nudæ cæremonia accessu emendabitur: quod quàm sit absurdum, & quàm omni doctrinæ, & disciplinæ ecclesiasticæ contrarium, quis non videt? Omitto Africanam, & Cappadociæ, vicinasque ecclesias, quæ, ut dixi, non solo confirmationis sacramento, verùm iteratione baptismi prioris vitium corrigendum pertendebant: sed catholicam reliquit totius orbis sententiam à conciliis Patribusque expositam propono. Cyprianus partem catholicam suo argumento sic premit, epist. 76. *Qui hæreticis sive schismaticis patrocinantur, respondeant nobis, habeantne Spiritum sanctum hæretici, an non habeant? Si habeant, cur illic baptizaris, quando ad nos veniunt, manus imponitur ad accipiendum Spiritum sanctum? sed quia non habent, ideo apud nos manus imponitur, ut hic accipiant.* Hinc can. 7. Laodicensis, Novatianos e jurata hæresi catholicè instructos sancto chrismate ungi, & sic ad sancti mysterii communionem admitti constituit. Sic Basilius magnus celebri illa epistola canonica ad Ampilochium, probans Laodizeni concilii sententiam contra Cappadoces, de Novatianis conversis statuendum ait, ut qui ab ipsorum baptismo accedunt ad ecclesiam, ungantur à fidelibus. Eamque Laodicensis Synodi, & Basiliensis sententiam confirmavit paulò post Concilium Constantinopolitanum i. canone 7. quo etiam obsignandi, & ungenti formula Græcis hodie usitata præscribitur.

Neque aliter canonem illum intellexerunt, explicaruntque Romanæ Ecclesiæ præfules concilio illi suppares, Siricius ad Himerium Tarraconensem: *Arianos, inquit, nos cum Novatianis, aliisque hæreticis, sicut est in Synodo constitutum, per invocationem septiformis Spiritus episcopalis manus impositione, catholicorum conventui sociamus; quod etiam totus oriens, occidentisque custodit.* Similia habet Innocentius I. epist. 2. Sed omnium clarissimè Leo Magnus loquitur epist. 85. *Qui baptismum ab hæreticis acceperunt, sola invocatione Spiritus sancti per impositionem manuum confirmandi sunt; quia formam tantum baptismi sine sanctificationis virtute sumpsērunt.* Hæc de confirmationis sacramento intelligenda quis dubitet? quo etiam nunc ecclesia catholica ab hæresi venientes veteri more suscipit. Veteri, inquam, more, idque non nisi per manum episcopi. Nam ut epilogus concilii Romani habet tom. I. Conc. Colon. pag. 235. iam ante dictos Pontifices Silvester Papa constituerat, ut presbyterum Arianum nemo susciperet, nisi episcopus ejusdem loci eum reconciliaret,

ciliarer, & sacrosancto chrismate per episcopalis manus impositionem sancti Spiritus gratia, quæ ab hæreticis dari non potest, confirmaret. Concilio Romano accedunt Gallicanæ. Arausicanæ Synodo can. 1. *hereticos in mortis discrimine positos, si catholici esse desiderant, si desit episcopus, à presbyteris cum chrismate & benedictione consignari placuit.* Sic concilium Epaonense can. 19. *Presbyteros, inquit, propter salutem animarum desperatis & decumbentibus hæreticis, si conversionem subitam petant, chrismate permittimus subvenire; quod omnes conversuri, si sani sunt, ab episcopo noverint expetendum.*

Vides confirmationis sacramentum presbyteris, tantum in articulo necessitatis, propter salutem animarum ab episcopis olim permissam fuisse. Nam extra urgentissimam necessitatem, per impositionem manus fidelibus baptizatis, vel conversis ex hæresi Spiritum sanctum tradere episcopis tantum licet, ut habet concilium Hispal. 2. can. 7. Idemque supra Cypriani & Augustini testimonio probatum est. Et tu post apostolorum exempla, post universalem totius primitivæ ecclesiæ doctrinam & praxin, sacramentum, quo illa animarum salutem conferri censuit, in ceremoniam arbitrariam, & indifferentem, sine iustæ ecclesiæ censura mutari posse existimas.

Hæc de Confirmatione sacramentorum numero asserenda paulò prolixius scripsi, ut videas quam benè ex antiquitate, sine ferreæ frontis, aut plumbei cordis nota, se tueatur catholica ecclesia, etiam ubi tu pessima causa eam nitenti existimas.

Multò igitur facilius reliquis sacramenti nomen vindicatur, quorum quædam ita sunt perspicua, ut ipsi sectæ vestræ auctores in sacramentorum numero ea habuerint. Quod de pœnitentia fecisse constat Melanchthonem apologiæ confessionis Augustanæ cap. 13. & ipsum Lutherum contra triginta duos Louaniensium articulos; tum vero catechismus minor, qui puerulis apud nos ediscendus proponitur, idem testatur: ubi inter articulum de baptismo, & Eucharistica, caput de clauium potestate interiectum fuit. Si ergo pœnitentia verè est sacramentum, habens mandatum Dei, & promissionem gratiæ, ut Apologia dicto loco ait, eandemque ob causam Lutherus eam sacramentum libenter confitetur; peccant sane eius affectu, qui ecclesiam catholicam eo nomine sugillant, quod non confitentes anathemate feriat.

Matrimonium quoque tacito quodam consensu Lutherani in sacramentorum numero habent, dum perpetuo sacrum coniugij statum appellant. Et cur sacramentum post Paulum credere, & vocare dubitet Ecclesia? Sane omnium temporum Patres, & Doctores frequentissime ita appellant, quod vnius Augustini locis fere innumeris ostendi potest, præsertim ex libro de bono coniugali; ut Tertullianum lib. contra Marcionem cap. 18. aliquoties sacramenti nomen matrimonio tribuentem, aliosque taceam.

De *sacramento Ordinis* sectarum auctores Lutherus, Melanchthon, & Calvinus itidem discrepant. Ille enim cum sectatoribus Illyrico, & Chemnitio, sacramentum esse mordicè negat; duo autem posteriores in sacramentum numero habendum ostendunt. Ea scilicet vis est catholicæ veritatis, ut aduersariorum oculos quamuis nictitantes penetret, suaque luce percellat. Nam ab ipsis Apostolis institutam, passimque usitatam, ut plurimâ sacræ scripturæ loca testantur, vniuersa Dei ecclesia suscepit, & pro vero, atque indubitato sacramento semper habuit Ordinationem, quæ fit per orationes, & manus impositionem ab episcopis, quos in apostolorum locum successisse constat. Augustinus suo tempore neminem dubitasse affirmat, quin Ordo æquè sacramentum esset, atque baptismus, dum ait libro 2. contra Parmenianum cap. 19. *Ipsi explacent, quomodo sacramentum baptizati non possit amitti, & sacramentum ordinati possit amitti. Si enim utrumque sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri sacramento iniuria facienda est.* Solmero meridie clarior non est hoc Augustini testimonio, cui nullæ hæreticorum strophæ tenebras unquam offundent. Sic Leo magnus epist. 81. *magna deuotione curandum monet, ne tanta benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum.* Idem epist. 87. contra digamorum ordinationes inuehens: *Quis ergo, inquit, dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti perpetratur iniuriam?* His accedit S. Hieronymus, Vigilantium eiusque asseclas exagitans his verbis: *Nisi prægnantes clericorum viderint uxores, Christi sacramenta non tribuunt;* hoc est, ut eadem epistola loquitur, Christi ministerio arbitrantur indignos. Vnde eum ordinationem sacramenti nomine intelligere dubium nullum est. Adderem S. Gregorij magni locum, omnium hac de re clarissimum, in 4. Regum cap. 5. nisi ille ob tenebras eius tempore ecclesiæ iam offundi captas, ut vos quidem dicitis, instabilis vobis haberetur, qui vix primam & purissimam auditis antiquitatem. Certò credo me tam præclaris auctoribus nixum multo rectius Ordinis sacramentum cum catholica ecclesia admittere, quam tu cum Luthero, eiusque asseclis, omnis antiquitatis hostibus, idem neges.

De *extrema unctione* habemus Iacobi apostoli præceptum: habemus doctrinam, & usum perpetuum veteris ecclesiæ, quam S. Anselmius Septentrionis apostolus, cum catholica fide nostris quoque prouincijs intulit, ut ex eius vita Colonia nuper edita constat. Tu veniam dabis, si antiquitati fidem potius quam tibi tanta in re tribuam, & de sacramentorum numero ecclesiæ iudicium tuo præferam.

Tertio dicam impingis Ecclesiæ Romanæ, quod Ioannis, & Christi baptismum confundentes anathemate defigat, Sed quid peccauit Concilium Tridentinum, si fidei depositum fideliter custodi, & catholicum, hoc est, vetus,
& uni-

& vniuersale omnium sæculorum, omniumque Ecclesiæ doctorum dogma, disertissimis sacræ scripturæ verbis innixum, à nouatorum perversione vindicat? Quisquis Concilium eo nomine sigillare non veretur, idem sibi dictum putet à S. Hieronymo, quod Luciferiano eundem errorem erranti iam olim respondit; *Ita tu perversè religiosus, dum serui baptismo plusquam habuit tribuis, dominicum destruis, cui nihil amplius relinquis.* Nec minus grauitè se ab Augustino, quàm Petilianum, obiurgari existimet, vbi ait: *Baptismus Ioannis ad baptismum Christi non pertinet, nec eius pars vlla vel gradus est; alioquin aut tunc iterabatur aqua baptismi Christi, aut si baptismus Christi tunc per duas aquas perficiebatur; minus perfectus est modo, quia non datur illa, quæ per Ioannem dabatur, quodlibet autem horum impium, ac sacrilegum est opinari.* Quid igitur cum vniuersa Dei Ecclesia damnare formidem eiusmodi dogma, quod ad impiam & sacrilegam opinionem viam sternit? Nec ignoro quam operose alibi contendas ostendere, quæstionem hanc otiosam, & ambiguam esse, ideoque neutram in partem debuisse determinari à Concilio. At si otiosa, cur Calvinus, Melanchthon, alijque reformatores alteram partem contra SS. Patres & Ecclesiam catholicam post Luciferianos & Donatistas resuscitarunt, & tam pertinaciter nunc etiam vrgent? Illud vehementer miratus sum, quod sententiæ tuæ patronum ipsum Augustinum alibi producere non vereris, quo nemo acrius catholicum dogma aduersus sui temporis hæreses propugnauit; vt solus Tridentinæ definitioni tutendæ abundè sufficiat. Sed mihi professionis meæ rationem reddere propositum est, vt non temerè me antiquitatem contra nouitates, vniuersitatem contra priuatas opiniones secutum ostendam, non vt contentionis seram cum quoquam reciprocem.

Cæterum hisce tanquam leuioribus, & vtcumque ferendis multo iam grauiora, & plane intoleranda subiungis: quæ non solum aures Batavas siue Saxonicas, sed etiam Græcas offendant. Ea sunt, Primatus supra reliquam omnem Ecclesiam Pontifici Romano iure diuino assertus; adeoque infallibilis Spiritus sancti assistentia eidem, vt toti familiæ Christi præfecto, & ecclesiæ sub Christo Domino capiti supremo, in rebus fidei totius Ecclesiæ consilio ac nomine definiendis, attributa, cui adiungis mutilationem Eucharistiæ, siue communionem sub vna specie, & missam sine communicantibus, quam Lutherus angularem vocat, ipsique diabolo ad eò absurdam, & impiam visam asserit, vt nocturno congressu validissime eam oppugnarit, & abrogandam esse Lutheri planissime persuaserit: neque alia solemnibus Liturgiæ vna cum priuata tollendæ ratio illi fuit. Quocirca quid eiusmodi magistri auspiciis atque auctoritate Lutherani & Calviniani reijeiant, non magnopere mihi curandum existimo: dummodo id cum primitiuæ ecclesiæ vniuersali sensu, & praxi, conueniat, quod in

quod in hisce non minus quam præcedentibus articulis liquido ostendi potest.

Nam Romanæ ecclesiæ primatum Græci ante Imperij diuisionem, & postea florente Orientis Imperio, diu ante schisma & secutam inde Turcicam seruitutem, agnouerunt. Irenæus Græcus scriptor *potentiorē illam principalem Ecclesiæ Romanæ, ad quam, ait, necesse est omnem conuenire ecclesiam*, hoc est, eos qui sunt vndique fideles, non ab humano priuilegio, sed à fundatione, & traditione Apostolica accersit. Nicæni Patres cum ad Romani episcopi exemplum Patriarchalibus ecclesijs prærogatiuas suas can. 6. confirmant, non iuris humani priuilegium, sed *antiquos mores, & veterem*, hoc est, apostolicam *traditionem obtendunt*. Eundem primatum confitentur Patres synodi Constantinopolitanæ can. 3. *vbi regia urbis Episcopo secundum honoris locum decernunt*. In Ephesini Consilij actis Cyrillus Alexandrinus de Nestorij hæresi recens tum exorta ad Cælestinum PP. refert, *longa Ecclesiarum consuetudine persuasus, vt ipse testatur. Eidem sedis Romanæ authentiam, hoc est supremam, & liberam pro arbitrio agendi auctoritatem, & loci sui vicariam potestatem confert Cælestinus; vt sententiam, qua Nestorium circumscripserat, eò efficacius, potentiusque exequatur*. Vnde nam illa authentia sedis Romanæ, ab humano, an diuino Iure? Certe si S. Prosperum audiamus con. collat. cap. 41. *Cælestinus Cyrillo ad exsecandam Nestorianam impietatem Apostolico auxiliatus est gladio*. In eodem Concilio parte 2. act. 2. Philippus presbyter gratulatur synodo, quod lectis Cælestini literis *sancta membra sancto capiti se exhibuerint. Caput autem totius fidei, inquit, & Apostolorum est B. Petrus*. Vides puto dignitatem capitis, siue primatum ecclesiæ Romanæ B. Petro Apostolo, hoc est iure diuino, niti. Idque luculentis verbis mox idem Philippus copiosius declarans ait: *Nulli dubium, immo seculis omnibus notum est, quod sanctus, beatissimusque Petrus, Apostolorum caput & princeps, fidei columna, & Ecclesiæ Catholice fundamentum, à Domino nostro Jesu Christo Salvatore humani generis, ac redemptore claves regni accepit, solvendi que ac ligandi peccata potestas ipsi data est, qui ad hoc usque tempus, & semper in suis successoribus vivit, & iudicium exercet. Hujus itaque secundum ordinem successor, & locum tenens sanctus, beatissimusque Papa noster Cælestinus episcopus, nos ipsius presentiam supplentes ad hanc sanctam synodum misit*.

Hæc in actis Ephesini Concilii. Verum quæ nulli tum dubia, sed sæculis omnibus nota, nostro tamen tempore ut dubia, & antiquitati incognita, vel primo loco inter absurdas Romanæ ecclesiæ assertions ponis, tractatu tuo contra Moguntinos §. 142. Dic bona fide, mi Calixte, cui tutius credâ, tibi negâti, an affirmanti Concilio? Accedit, quod Iuuenalis Hierosolymitanus ibidem act. 4. affirmat, morem fuisse inde ab ipsis derivatum, traditumque Apostolis, ut sedes

Antio-

EPISTOLA ATHOLICA.C

25

Antiochena à Romana dirigatur, & apud eam iudicetur. Vnde act. quinta sancta Synodus ultimam de Ioanne Antiocheno sententiam Cælestini iudicio reservat.

Tunc Apostolicam illam *αἰολοεδίαυή ἡθρίδοσιν* ad humanum, vel divinum jus, hoc est, ad Petri primatum referendum exit anas? Chalcedonensis synodi acta eundem primatum Ecclesiæ Romanæ, in Petrum Apostolorum principem collatum, in numeris propemodum locis confirmant. Omitto quæ in præliminaribus epistolis Imperatorum, & Augustarum habentur, quod privata, vel domestica testimonia ex Occidente prolata possint videri, ea scilicet, quæ epistola 15. 25. 26. & 33. leguntur. Sane actione 1. Beatissimus & apostolicus episcopus urbis Romæ omnium ecclesiarum caput vocatur, quia nimirum sedem apostolicam gubernat. Act. 3. Dioscorus episcopatu privatur à Leone PP. per legatos, & sanctam synodum, idque ope beatissimi, & gloriosissimi Petri Apostoli, qui est *petra, & crepido Ecclesiæ catholice, & recta fidei fundamentum*. Depositionis causam præcipuam non semel adducunt Patres, quod contra ipsam sedem apostolicam latravit, & in sanctum Leonem excommunicationem promulgare conatus sit: hoc est, contra ipsum illum, cui vineæ custodia à Salvatore commissa est, ut habet totius synodi relatio ad Leonem, quæ vocis B. Petri interpretem omnibus constitutum, concilio ut caput membrum præfuisse aiunt. Et quamvis act. 16. ex Constantinopolitani concilii decreto, secundum dignitatis locum Regiæ urbis episcopo confirmant, nihilominus primatum, & eximium, ac præcipuum honorem Romanæ sedi conservant: quod in eadem relatione Patres ita explicant, ut apostolici splendoris radio, quo Roma fulgebat, ecclesiam Constantinopolitanam illustrari, eiusque bonorum participatione ditari petant. Vides vir optime, quid de primatus Romani origine, ac fundamento Orientalis ecclesiæ primis quinque seculis crediderit, priusquam ambitionis vertigine in schismatis barathrum præceps ageretur. Nam post invasam totius Illyrici, tum etiam Siciliæ, & Calabriae jurisdictionem ecclesiasticam, Constantinopolitanum Patriarcham sedi Apostolicæ non solum æquare, sed etiam præferre conati sunt, Nilus, Barlaamus, aliique schismatici, non solum livore, sed etiam imperitia, & veteris ecclesiæ disciplinæ ignoratione excæcati. Quotiescunque tamen veritatis, & unitatis amor Græcorum animos subiit, eandem cum orthodoxa antiquitate sententiam professi sunt. Vnde in Synodo Florentina sess. 25. cum Latini primatum Pontificis sacræ scripturæ definitioni, dictisque sanctorum inniti scripserunt; Græci, ut suis quoque patriarchalibus privilegiis consulere, addi voluerunt; Papam sua privilegia habere juxta canones, & dicta sanctorum, sacramque scripturam, & acta conciliorum. Vnde mox in decreto unionis primatus pontificis jure divino asseritur: quippe *cui in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi universalem ecclesiam à Christo Iesu Domino nostro plena potestas tradita sit*. Hæc Græca ecclesiæ ex majorum suorum, & totius antiquitatis sensu, quæ hoc loco pluribus à me asseri necessum non est.

D

Nec

Nec magis Græcos offendere potest Communio sub una specie, quam ipsi æquè ut Latini iam olim tenuerunt, atque etiam hodie passim retinent. Nam recens baptizatis infantibus de solo calice guttam instillant; ægrotis autem & moribundis sola panis specie viaticum exhibent: utrisque tamen verum, & integrum Eucharistiæ sacramentum hoc modo se tradere non dubitant. Idem cæteri omnes ad orientem, & meridiem Christiani, præsertim Abassini, antiquo, & perpetuo suæ ecclesiæ more faciunt. Neque Eucharistiam mutilari existimavit antiquitas, cum fidelibus particulas panis consecrati ad privatam communionem domum asportandas daret, vel ad anachoretas in eremum mitteret. Omnium verò clarissimè utriusque ecclesiæ consensum perpetuum ostendit communio ex præsanctificationis, qua Græci feriis quadragesimalibus, Latini sola feria sexta majoris hebdomadæ utuntur, ex antiquissimo utriusque instituto: neque tum quidquam de sacramenti mutilatione suspicabantur.

Liturgiam sine communicantibus Græcis juxta ac Latinis in usu nunc esse, doctissimi ejus nationis viri, & ipse usus, quem passim per Italiam cernere est, testantur; eoque falsam Chythræi criminationem refellit Allatius, cuius librum apud Batavos editum, tibi iam visum, lectumque non dubito. Sed ne vocum ambiguitate fallamur, dicam tibi, mi Calixte, quid hic tum in cæteris Ecclesiis urbicis, tum præsertim in maioribus basilicis fieri observaverim, ubi festis diebus, hoc præsertim anno, in tanta exterorum frequentia, myriades hominum ad sacram communionem confluunt. Ibi summo mane Parochus, aut alius sacerdos, ad destinatum huic functioni altare dominici corporis sacramentum consecrat, ea particularum multitudine, quæ populo fidelium communicando eo die suffectura videatur. Communicant tum de eiusdem sacerdotis manu quotquot sacro officio ad sunt: cæteri qui & ipsi communicaturi toto deinde ante meridiano tempore infinito propemodùm numero citius tardius templum accedunt, primum missæ, sive liturgiæ officio ad sunt, quod ob populi frequentiam, & commoditatem à diversis sacerdotibus, ad diversa altaria subinde celebratur: eoque finito ad alterum illud altare, quod huic ministerio destinatum dixi, communionem accipiunt. Tu ne sacerdotem illum sine communicantibus missam celebrasse, aut eos qui celebranti ad fuere, cum sacerdote suo non communicasse affirmabis? non dicam communionem precum & unitate Spiritus, sed ipsa participatione specierum sacramentalium, quamvis ad aliud altare de alterius sacerdotis manu eam acceperint? Puto te non dicturum, nisi unam ecclesiam, unum altare, unum sacrificium, unum sacerdotium, unam inter omnes fideles unius eiusdemque panis communicationem, & unam unius corporis cum uno capite unionem negaveris, quam negare certò non potest, nisi qui factionum studio Christi ecclesiam plane ignoret. Tu verò, mi Calixte, numquid omnes qui olim sacre Liturgiæ officio aderant, de Eucharistia, quæ per singulas synaxes celebrabatur, communicasse existimas? Neque hoc

hoc puto dixeris, qui antiquissimorum Patrum de communicantium infrequentia querelas non ignoras. Non laudans dico, sed ut necessitatis legem etiam tunc abfuisse ostendam.

Sed quoniam tu ea, quæ in Catholicorum Liturgia minus probanda censes, exposuisti, liceat mihi eadem libertate de nova vestra vicissim ex te perquirere, quia pontificiæ missæ errores sublato vos quidem dicitis; nos omnem veteris Liturgiæ vel græcæ, vel latinæ faciem abolitam, everfamque certò scimus. Non dicam de Calvinianis, Anabaptistis, Socinianis, quos præter externos ritus ipsius quoque sacramenti veritatem sustulisse ingenuè fateris: sed Lutheranorum missa, si tamen hoc nomine appellanda, quid præter merum nomen apud vos habet? quamvis & hoc ferme interciderit. Synaxes illæ solemnes, quibus unio Ecclesiæ cum Christo capite per oblationem, communionemque sanctissimi corporis ejus fovetur, ac nutritur, ita olim omnibus communes erant, ut iis non adesse piaculū duceretur gravissimum, & pœnæ, suppliciique loco esset, si quis vel integræ actioni, vel parti præcipuæ interesse prohiberetur, quæ Canonis nomine nunc appellatur. Eo enim cum post orationes aliquot & lectiones sacras, earumque explicationes perventum esset, præter catechumenos, & energumenos, etiam pœnitentes sanctuario excludebantur. Tota hæc actio apud vos in concionem seu *ἑμπροσθεν* mutata est: hujus deinde dimissa concione appendicula quædam est qualiscunque illa missa, seu communionis formula, veteris Liturgiæ in locum subintrodacta, quam ceteri ea die non communicaturi parum, aut nihil ad se pertinere putant. Ita nunc Concio caput est Synaxeos, cujus pars ex veteri ecclesiæ instituto, & præparatio esse solebat.

Sed profecto ut te Missa catholica sine communicantibus offendit, ita mihi multo magis communio vestra sine Missa displicet. Quod enim missæ vestigium in vestra illa actione, præter externa quædam, vestes dico, & vasa, & nonnulla inania catholice Liturgiæ imitamenta? Quomodo enim missa sine oblatione? quomodo oblatio sine sacerdote? quomodo sacerdos sine ordinatione episcopi? quomodo episcopus sine legitima, & apostolica successione? vel quomodo verum sacramentum corporis Christi, extra Christi ecclesiam? *Manifestum enim est, ut ait S. Cyprianus, apud omnes hereticos Spiritus sancti gratiam non esse, nec eorum sacrificia, quamdiu heretici sunt, posse Deo placere, neque spiritualis gratiæ sanctificationem sacrificiis eorum tribui, qui offerunt ab ecclesiastici corporis unitate disuncti. Solius enim Ecclesiæ Deus delectatur sacrificiis, quam sacrificium Deo facit unitas spiritualis, ubi & fidei veritas nullam credit in Trinitate distantiam, & pacis tenacitas fraternam servat in caritate concordiam. Attende tibi, ait lex Deutero nom. XII. ne offeras holocausta tua in omni loco quemcunque videris, sed in loco, quem elegerit Dominus in una tribuum tuarum.* Audi, quis sit locus electus, ait S. Augustinus Rogatiano Donatistæ, & quæ tribus Domini. In psalm. 131.

habes: *Quoniam elegit Dominus Sion; elegit eam in habitationem sibi.* Hic est locus electus, hic mons sanctificatus, hæc civitas supra montem posita, ut abscondi non possit, hæc radix catholica, hæc vitis fructifera longè, lateque diffusa: & ego, inquit, dico tibi; *Attende tibi ne offeras in omni loco, id est, in omni heresi; & dicas; & hic Deus, & ibi Deus est.* Qui alibi præter Ecclesiam colligit, ait Cyprianus, *Christi Ecclesiam spargit.* unica enim sponsa Christi unam sponsi domum novit, unius cubiculi castitatem casto pudore custodit. Stare tu & vivere putas posse de ecclesia recedentem? sedes sibi alias & diversa domicilia condentem? Sacramentum Paschæ nihil aliud in Exodi lege continet, ut agnus qui in figura Christi occiditur, in domo una edatur. Caro Christi, & sanctum Domini eici foras non potest, nec alia ulla credentibus præter unam ecclesiam domus est. Vna autem ecclesia, una & intus esse, & foris non potest. *Qui enim de ecclesia exierunt, certè in ecclesia non sunt;* id eoque quæcunque extra ecclesiam tenentur & sacramenta, & scripturæ, ad speciem tenentur, non ad salutem, cum ista in sola ecclesia catholica salubriter habeantur, ubi fides cum caritate retinetur. *Extra hoc corpus,* inquit S. Augustinus, *neminem vivificat. Spiritus sanctus, per quem caritas Dei diffunditur in cordibus nostris, neque enim participes est divina caritatis, qui hostis est unitatis.*

Tu verò optimè nosti, quæ unitas sit apud eos, qui ab ecclesia catholica recesserunt: ubi ut omnes à catholicis, ita à seipsis singuli ferali odio dissident. Etenim, ut Sampsonis vulpeculæ caudis colligatæ capite in diversa tendebant; ita illi solo catholice veritatis odio conjuncti cætera omnia toto cælò differunt. Quinimò sola unionis conciliandæ mentio, pacisque studium omnium odio in se concitando sufficit. Hic te ipsum tibi propono, qui non meminisse non potes, quomodo Tutonensi colloquio Augustani tui ad Calvinianos te rejecerint, tum verò nuperi librorum indices ostendunt, quàm non fraternè iisdem congregales tui scriptis non uno loco provulgatis te exagirent. Ita dum nescio quod ecclesiæ simulacrum ex omni sectarum, schismatumque genere, tanquam Babylonici colossi pedes ex ferro, testa, lutoque conflare conaris, illi ipsi, qui conglutinari nec possunt nec volunt, te oleum, operamque perdentem conviciis, contumeliisque traducunt: ad eoque dum omnium esse cupis, nullius es; & ecclesia, cujus ideam tibi fingis, spatium ferme imaginario coarctatur. Quid enim magis dissonum ab ipso fidei symbolo: quid religionis Christianæ principiis magis adversum dici, aut cogitari potest, quàm ut puriorem Ecclesiam ad Holsatiæ nostræ angulum, & unam, atque alteram Ducatus Brunsvicensis præfecturam restringere quis velit? cæteras orbis provincias erroribus, & superstitionibus oppestas ad veritatis lumen caligare existimet?

Agnosco sane Academiam vestram singulari quodam Dei beneficio, & sapientissimorum Principum cura, viris eruditis, & accurata docendi ratione cæteris per Septentrionem scholis palmam præripere; ; helluationes & morum corruptelam,

ptelam, bonæ mentis pestem, obnixè averfari; tum quod præcipuum duco, majorem sacræ antiquitatis cognitionem ad fidei controversias disceptandas adhibere: toto tamen cælo abest, ut Catholicæ ecclesiæ ad invidiam obduci possit. imò quantiscumque doctrine præfidiis feliciter instructa, hoc uno est infelix, quod catholica non est; dum Lutheri partem sequuta, scissuras contra universi orbis unitatem fovendas suscepit.

Extrema malorum sunt hæresis & schisma, vnde præsens fidei iactura, & inevitabile salutis naufragium sequitur. Ab hac peste nemo unquam pius, nemo sapiens vitiatæ disciplinæ & corruptis ecclesiæ moribus remedium quæsiuit. *Ipsa enim separatio impios ostendit, ut ait Fulgentius, quæ tales ecclesiastico corpori non socios, sed adversarios facit.* Neque enim à conuentu ecclesiasticæ unitatis corpore separarentur & loco, nisi prius ab ecclesiastica fide discederent corde corrupto. Habet quidem ager Dominicus præter boni seminis frugem, etiam zizania, eaque, proh dolor, copiosè ab inimico homine superfeminata, verum non ideo segetem proteri, aut exuri iubet pater familias, sed zizania cum ipsa fruge ad messem usque tolerat. Area hæc Domini ventilabro permundanda paleas frumento mixtas usque in finem sæculi sustinere non recusat. Exurentur suo tempore zizaniorum fasciculi sine messis detrimento: illæso tritico paleæ dispergentur.

Neminem intra Ecclesiam catholicam rectè credentem, & bene viventem aliena peccata maculant. *Anima, ac saluti suæ iniurius est, qui palearum odio, aream deserit. cum frumentum non nisi ex area congregetur in horreum.*

Nec despicienda est Christi sponsa, quod diurno peregrinationis æstu fusca, quod decolorata longæ serenitatis sole, quod etiam seculari pulvere aspersa nunc videatur: Nigra quidem illa, sed formosa, cuius gloria omnis interna cum sit, æmulorum oculos, in naevos, rugasque cutis externæ tantum intentos fallit.

Sed bene est, quod inanis illa & fictitia ecclesiæ larva, quam sectarum auctores magna puritatis specie venditant, nullis fucorum pigmentis hæctenus ita incrustari potuit, quominus suam prodat deformitatem: quippe cui nihil solidæ pietatis, & sanctimonix subesse statim deprehendit, qui paulo penitius introspicit. Nam quod tu severitatem disciplinæ ecclesiasticæ fratrum Bohemicorum exemplo reduci desideras, ea vetus querela est, & inane votum, à Melanchthone ante annos CXV conceptum, vagiente adhuc in cunis Lutheranismò: quem si senescentem nunc adulta, confirmataque licentia ad obedientix iugum retrahi posse existimas, sane falleris, Excutere iugum, non mutare voluit, omnemque conscientix coercendæ rationem carnificinam arbitratur. Cur enim non de veteri pœnitentium disciplina potius restituenda cogitas? cur non vitæ religiosæ, & consiliorum euangelicorum observationem in usum revocare studes? Sed ita fit, filius ille adolescentior cum domum, mensamque paternam reliquisset, dissipata substantia peregrè ad porcorum siliquas se proiecit. Ita post concu-

catas, & exustas à Luthero Canonum leges, Patrumque regulas, post proscriptos episcopos, post euersa sanctioris vitæ asceteria, monitores, correctoresque Bohemicos desideratis: quasi tam altum profanatae religionis vlcus tali cataplasmate perfanari possit.

Ego verò, mi Calixte, multo opportuniorem medendi modum tibi, patriæque nostræ proponerem, si sanis consilijs locus relinqueretur, maiorque veritatis pietatisque restaurandæ, quàm factionum propugnandarum cura, & sollicitudo esset, cogitarentque Principes, quæ mala in Rempublicam, quæ vitia & corruptelæ in mores, vitamque priuatam, ex religionis subuersione profluxerint: quam timendi sint ipsis hypocritæ, & fanatici homines, qui defecatissimam religionis puritatem professi, diuinas humanasque leges promiscua facilitate proculcant, & sceleribus, atque parricidijs eò grassantur; ne à quoquam dependeat, vel coerceri possit effrenis quidiuis agendi licentia. Meritò Ecclesia catholica mater Christianorum verissima, inquit Augustinus, non solum ipsum Deum, cuius adeptio vita est beatissima, purissimè atque castissimè colendum prædicat, sed etiam proximi dilectionem, atque caritatem ita complectitur, vt variorum morborum, quibus pro peccatis suis animæ agrotant, omnis apud te medicina præpolleat. Tu cum ætates, gradusque omnes officiis suis instruas, doces etiam Reges prospicere populis, mones populos, se subdere regibus; quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus reuerentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus cohortatio, quibus disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo doces, ostendens quemadmodum & omnibus omnia, & omnibus caritas, & nulli debeatur iniuria. Deinde vitæ spiritualis magistram eandem prolixè celebrans, addit præclare, *Quod utinam isti heretici (ecclesiæ scilicet catholicæ contemptores) intelligere si valerent, nusquam profecto Deum nisi apud te, atque in tuo gremio, minimè superbi, & bene pacati venerarentur.* Ad hanc tutius confugies, mi Calixte, quàm ad fraternitatem Bohemicam, si ecclesiæ doctrinam, disciplinamque apud nostros restitutam cupias.

Ad hunc salutis portum te inuitare non desinam, ad quem sedulò peruestigandum tua in primis opera me excitatum profiteor. Nam Romanam ecclesiam, *vnam illam, sanctam, catholicam, & apostolicam* esse non tam facile mihi licuisset perspicere, nisi antea tuo ductu certò credidissem, eam non Antichristi sedem, & Babylonicæ meretricis lupanar, sed vere ecclesiam etiam nunc esse, & salutis spem piè in ea viuentibus neutiquam denegandam, eò quod præcipua fidei capita, quibus fundamenti instar salus nostra innititur, salua, & immota retineat. De reliquis, si absque partium studio esset, vnionem aliquam vel saltem syncretismum iniri posse existimabas. Ad hæc multa temerario illo reformationis tumultu abrogata dolebas, quæ cum magno pietatis emolumento potuissent retineri, multa quoque Ecclesiæ catholicæ falsa, & absurda fatebaris affingi, quæ aut plane ignoraret,

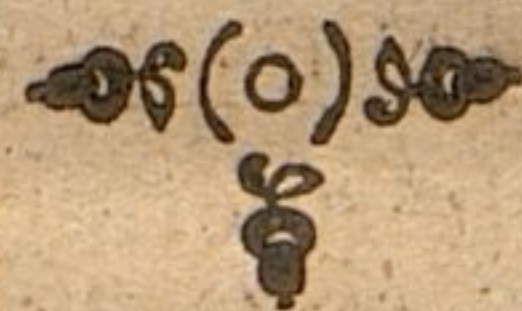
ignoret, aut ipsa improbet. Ita tu Hermæ vialis instar in biuio defixus, digito intento viam, qua ad ecclesiam catholicam pergerem, mihi subindicasti.

Quod autem à sententia, quam maturo consilio post longas, atque ardentissimas preces amplexus sum, tuo colloquio me dimoueri posse existimas, id verofit, vbi aliam scripturam, alia Conciliorum acta, aliam ecclesiasticam historiam, & diuersa Cypriani, Augustini, aliorumque Patrum scripta, ab ijs, quæ certa, & indubitata Romæ consului, mihi exhibueris. Nam elusiones, & subterfugia Spalatenfis, & similium mangonum, in tam perspicua antiquitatis sententia admittere non possum.

Interim te, mi Calixte, per Deum, & Christum salutis nostræ auctorem oro atq; obsecro, vt animæ tuæ negotium tibi commendatissimum habeas, serioque cogites de ecclesia Dei, columna & firmamento veritatis, qualem eam ab Apostolis, virisque apostolicis fundatam, totoque orbe diffusam, prima quinque secula viderint: quibus illa fidei dogmatibus, quibus sacramentis, qua disciplina, quo regiminis modo tunc fuerit instructa; quanto studio puritatem & vnitatem suam aduersus hæreses, & schismata vindicari. Eius statum faciemque vbi diligenter inspexeris, tum sine odio studioque partium dispice, quàm omnia illa nunc salua supersint in Romana, cæterisque cum Romana communicantibus ecclesijs; eamque & nominis & dogmatis catholici hæredem, atque apostolici depositi custodem agnosce. E contra perpende, quàm truculenter & impiè in matris viscera sæuierint infausti illi reformatores; vt faciem eius deturpauerint, artus dilantarint: vt pro veteri catholica doctrina suos quique substituerint errores & deliria: vt sacram scripturam non secundum perpetuum & vniuersalem sensum, & consensu SS. Patrum explicent, sed ex cerebri sui libidine nouis & priuatis interpretationibus peruertant: vt sacramenta eorumque ritus abrogarint; Apostolicas traditiones, omnemque veterem disciplinam, Patrum & conciliorum saluberrimis constitutionibus firmatam: sustulerint, vel eneruarint; consilia evangelica & vitæ sanctioris studia exploserint; hierarchiam ecclesiasticam, & omnem præcipiendi & parendi distinctionem confuderint. Sublata Episcoporum auctoritas, nudo tantum nomine ad ditiones, reditusque ecclesiarum occupandos nonnuspam seruato. Ordines presbyterorum, & diaconorum, ceterique officiorum, & ministeriorum gradus abrogati: denique noua ecclesiæ facies introducta omnibus seculis ignota; ad cuius conspectum quotquot inde ab Apostolis fuere doctores, Patres, episcopi, virique sancti, velut ad monstrum & errorum lernam nunc cohorrescerent.

Et quoniam te virum doctum, & antiquitatis sacræ vnum fere præ cæteris studiosum compello, cogita quanta Septentrioni nostro ex infelici illa religionis subuersione ignorantia cæcitas incubuerit. Patrum, & ecclesiæ doctorum non scripta tantum, sed nomina ipsa ignota non solum vulgo, sed ijs qui in ecclesijs, scholisque

scholisque docendi munus sustinent. Si quæ forte cuiquam nota, aut lecta, ex rhapsodis, & ecclesiæ perduellibus ea tantum confarcinantur loca, quæ ad veritatem oppugnandam utcumque facere videntur. Scis quali librorum supellectile ministri & prædicantes apud nos instructi, ex quibus postillarum lacunis illi pastores doctrinæ pabulum crudum indigestumque gregi suo proponant. Contra si publicas priuatasque bibliothecas hic inspicias, si studia cordatorum hominum expendas, statim vides, quàm omnia ad primitiuæ ecclesiæ mentem, doctrinamque intelligendam, explicandamque tendant. Libri & monumenta antiqua, præsertim sacra, summo studio & impensis maximis vndique parantur; & in iisdem publica luce donandis doctorum hominum defudat industria. Ita nuper Græcorum Patrum in Prophetas commentarijs, alijsque in vetus Testamentum, quas vocant catenis non vno volumine comprehensis, immorientem vidi optimum, doctissimumque Corderium, alios concilij antiquis & SS. Patrum operibus ab interitu vindicandis; alios historiæ ecclesiasticæ annalibus procedendis occupatos noui. & ne quid in tenebris lateat, quo fides catholica illustrari possit, sunt qui veterum Christianorum cœmeteria, cryptasque martyrum ingenti Romæ subterraneæ opere descriptas in lucem edant. Ita vnus omnibus antiquitatis retinendæ amor, nouitatis auersatio. Eadem mihi nouæ sectæ deferendæ, eadem antiquæ fidei amplectendæ causa, ad quam te & Vossium nostrum iterum atque iterum inuito, certissimo æternæ salutis lucro, quod extra Catholicam Ecclesiam frustra speratis. Hoc tandem, mi Calixte, rogo, quod ille in simili causa apud S. Augustinum, si institutum & exemplum meum piget imitari, noli aduersari. Vale: Romæ, Anno Iubilei MDCL. Kal. Septemb.

154887

ULB Halle 3
002 639 602

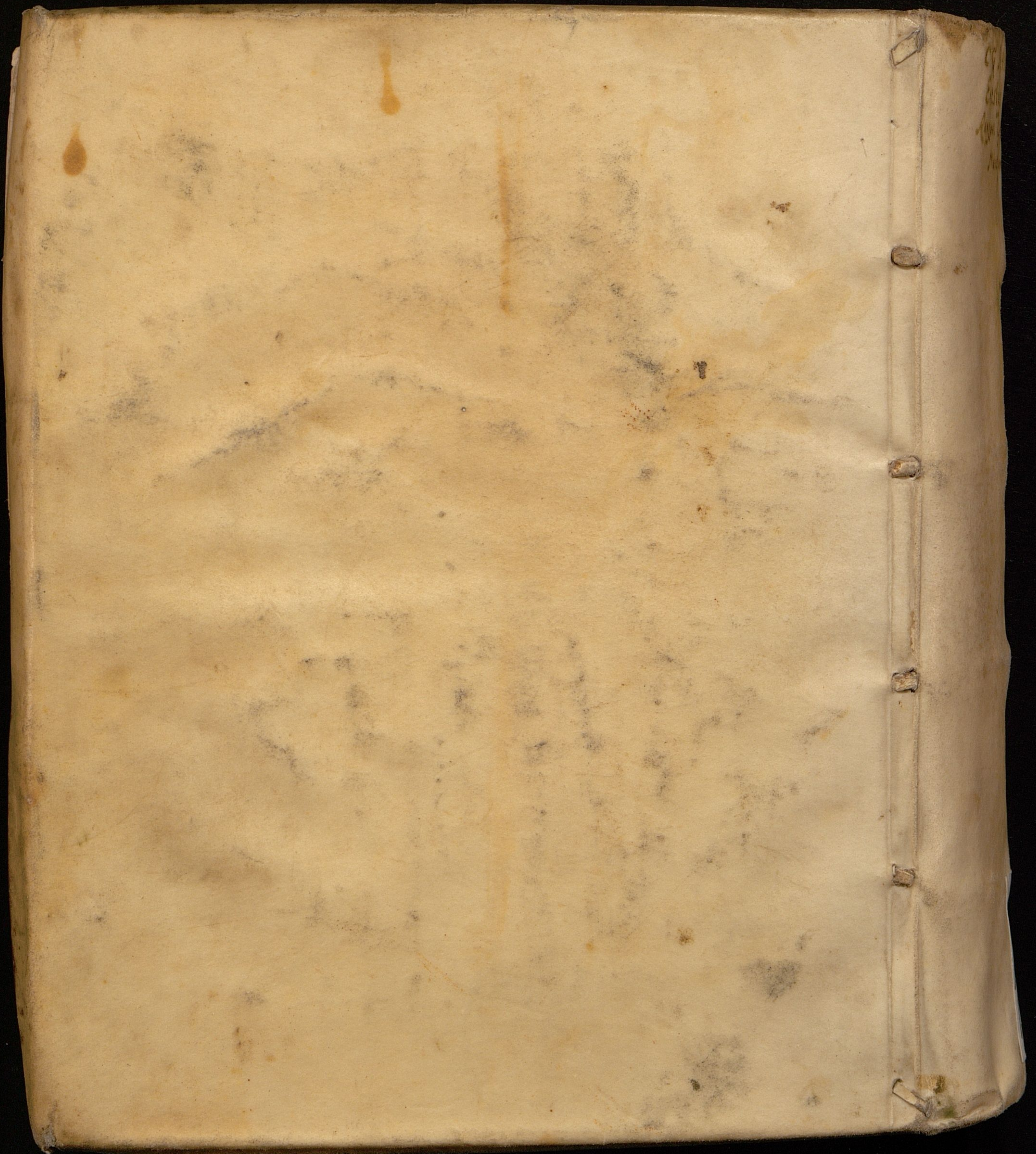

5b.

AB 154887

154887

IUCVNDVS CONGRESSVS

seu

EPISTOLÆ

ANNO M.DC.L. IUBILEO

SCRIPTÆ ET AD AVTOGRA-
PHVM ROMANVM RECVSÆ.

I. ACATHOLICA

A LVThERANO MAGISTRO CALIXTO.

II. CATHOLICA

AB ILLVSTRI, GENEROSO AC NOBILISSIMO VIRO

D. CHRISTOPHORO RANZOVIO

EX HOLSATIAE NOBILITATE ROMAE

ad fidem Catholicam ex Lutherana Sectâ eodem Anno
prudentissimè converso,

*Accedit Cautio brevis Theologi Romani circa easdem litteras, & In-
diculus Patrum excerptorum ex seculis puris, qui Romanam Ecclesi-
am agnoverunt esse Apostolicam, & Magistram Ecclesi-
arum, & velut præfationis loco epistola tertia
cujusdam ad D. Constantinum*

*Münich bibliopolam Co-
loniensem.*

MOGUNTIAE, M.DC.LII.

